ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: +359 601/687 00; факс: +359 601/620 57, 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

ГОДИШЕН ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

за 2019 г.

за наблюдение изпълнението на Общински план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г.

Изготвен на основание чл. 23, т. 4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), чл. 40 и чл. 91, ал. 2 и ал. 4 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР)

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Общинският план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години. Изпълнението на общинския план за развитие се отчита чрез годишни доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по чл. 91, ал. 2 от ППЗРР, на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на общинския план за развитие. Наблюдението и оценката на изпълнението на ОПР се извършват за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. От своя страна, резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на Общинския план за развитие и на регионалните планове за развитие служат като основа за наблюдението и оценка на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и съответно на Националната стратегия за регионално развитие (чл. 31, ал. 1 във връзка с чл. 9 от ЗРР). Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие, съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, както и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 77, ППЗРР). За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на Общинския план за развитие (чл. 78, ППЗРР). Орган за наблюдение на Общинския план за развитие е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие, Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица, при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на Общинския план за развитие. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие, като за резултатите от наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие се разработва годишен доклад.

ОПР като водещ средносрочен стратегически и програмен документ, който очертава целите и приоритетите за устойчиво и интегрирано местно развитие и необходимите финансови ресурси за тяхното постигане, като отчита специфичните характеристики, възможности и потенциал на община Търговище. Планът е изготвен на база актуалното социално-икономическо състояние и потенциал на община Търговище и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в ЕС, националните цели и приоритети за регионално развитие. Документът е съобразен с постановките на: Областната стратегия за развитие на област Търговище 2014-2020 г.; Регионалният план за развитие на Североизточния район 2014-2020 г.; Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. и тези, заложени в Националната програма за развитие „България 2020”. В по-широк контекст, ОПР отчита приоритетите

и целите на Стратегията „Европа 2020” и се съобразява с трите приоритета за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ОПР е съобразен с нормативната и институционална среда за неговото изпълнение, наблюдение и оценка.

Мониторингът (наблюдението) и контролът на изпълнението на Общинския план за развитие са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики. Мониторингът на Общинският план за развитие трябва да осигури ефективно и ефикасно изпълнение на различни секторни и тематични политики за развитие, които попадат в предметния обхват на местното самоуправление. Също така, той трябва да спомогне за постигането на резултатите на политиките и да гарантира широк обществен достъп до тях. Процесът на мониторинг изисква набирането на количествени и качествени данни за почти непрекъснатия процес по изпълнение на съответните проекти и политиките/приоритетите, които те прилагат и/или следват, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания. Целта е да се определят евентуалните необходими корективни действия при отчитане на несъответствие. Чрез мониторинга се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество), ранна информация за напредъка, или липсата на напредъка, по заложените цели и резултати. Основната цел е да се идентифицират отклоненията или проблемите при изпълнението на поставените задачи, като по този начин се подобри осъществяването на плана/политиката и се улесни/подобри по-нататъшното развитие на процеса на реализация. В резултат на осъществяването на мониторинг могат да се направят своевременни промени в начина на изпълнение на политиките. Мониторингът има особено важна роля при дългосрочните политики и програми, които се реализират в няколко времеви фази, отнасят се до различни икономически сектори и засягат различни територии и население. Правната рамка на процеса на мониторинг, контрол и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие се съдържа в Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагането (ППЗРР). Съгласно чл. 23 от ЗРР, кметът на общината:

- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;
- организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на общината;
- представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му. Общински съвет - Търговище одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

Общинският план за развитие на община Търговище за периода 2014 - 2020 г. (ОПР) е приет от Общинския съвет с Решение № 2 по Протокол № 29 от 31.10.2013 г. на основание чл.21, ал.1, т. 12 от ЗМСМА, във връзка с чл. 13, ал.3 от Закона за регионално

развитие (ЗРР) и чл.37, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРР. В края на 2015 г. е разработен Актуализиран документ за изпълнение на ОПР на община Търговище за периода 2014 - 2020 г., приет от Общинския съвет с Решение № 4 по Протокол № 4 от 28.01.2016 г., а през 2017 година е изготвен и с Решение №3 по Протокол №23 от 31 май 2017 година е одобрен Доклад за резултатите от междинната оценка на изпълнението на Общински план за развитие на община Търговище 2014-2020 г.

Годишният отчетен доклад, съгласно изискванията на чл.91, ал.8 от Правилника за прилагане на ЗРР съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ОПР;
4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Настоящият годишен отчетен доклад за 2019 г. е шести по ред и последен за отчитане изпълнението на Общинския план за развитие на Търговище за програмния период, изготвен на основание чл.23, т.4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), чл.40 и чл.91, ал.2 и ал.4 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР).

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ПРЕЗ 2019г.

През отчетната 2019 г. не се наблюдават съществени промени в социално-икономическите условия в община Търговище. Демографските показатели продължават да се влошават, но с по-слаби темпове спрямо предходните години. Статистиката отчита намаляване и застаряване на населението, сравнително ниски доходи и жизнен стандарт.

По данни на ГРАО към 31.12.2019 г. населението на община Търговище по постоянен адрес е 72 139 при 72 203 души за 2018 година, при 72 140 души за 2016 г. и 72 203 за 2015, а по настоящ адрес е 63 383 души при 62 913 души за 2018 г., 62 579 души за 2016 г и 62 604 души за 2015 година. По данни на към 31.12.2018 г.[J] в общината живеят реално 54 155 души, при 54 428 души към 31.12.2016 г. Наблюдава се запазване на броя на населението, както и незначително повишаване на броя на регистрираните по настоящ адрес на територията на общината, което се дължи на механичен прираст на населението.

Естественият прираст е отрицателен. Средногодишният брой на живородените деца в МБАЛ Търговище е 579 за 2019 година при 600 за 2018 година и 621 живородени деца за 2017 г. Починалите лица в община Търговище за 2018 година са 941, за 2019 са починали 981 лица. Пресъставени актове за раждане в община Търговище са на 949 новородени. Общо в резултат на миграция и отрицателен естествен прираст населението на общината намалява с около 500 души средно за година, въпреки увеличения брой на регистрираните жители на общината по настоящ адрес.

РЕГИСТРИРАНАТА БЕЗРАБОТИЦА към 31.12.2019 г. Броят на безработните и средното за периода равнище на безработица бележи леко увеличение. Средномесечият брой на безработните, регистрирани в бюрто по труда от общината, възлиза на 1569 души, като се увеличава с 52(3,4%) спрямо същия период на 2018г. Средно месечното равнище на безработица за периода се увеличава от 5,9 на 6,1%.

Средномесечият брой на неравнопоставените групи на пазара на труда, като постигнатите резултати в групата на младежите намаляват от 179 на 167. Регистрираните безработни до 29 г. в абсолютен брой се увеличават от 189 на 217. Относителният им дял намалява от 11,8% за 2018г, на 10,6% за 2019г.,

В резултат на активизирането на работата с продължително безработните, техният брой намалява от 421 ср. мес. бр. на 336, т.е. 20,2%. Относителното им тегло намалява с 1,0 пункта - от 20,4% на 19,4%.

Позитивно въздействие на местните трудови пазари на реализираната активна политика по заетостта, вкл. с новостартиралите през периода програми и проекти за заетост и обучение, финансирани от ДБ и ЕСФ чрез ОПРЧР.

Общо безработните започнали работа на първичния трудов пазар възлизат на 1844 лица, при 1852 през 2018 г. т.е. намаляват с 0,4% (- 8 лица).

Съществено влияние на пазара на труда в общината оказват и социално-демографските процеси. Дирекция Бюро по труда- Търговище е локализирано в област Търговище и обслужва безработицата в община Търговище с 52 населени места - 1 град, 2 квартала и 51 села.

Системният анализ на протичащите процеси позволява да се установи, че по - ниският ръст на разглежданата величина, спрямо този за страната се дължи в основна степен на:

- Намаляване на трайните регионални дисбаланси в динамиката на равнището на безработица. Различията се определят от икономическото развитие и спецификата в структурата на местната икономика; протичащите демографски и миграционни процеси, водещи до влошаване на възрастовата структура и намаляване на икономически активното население и други фактори.

- Намалява относително високият брой дълготрайно безработни лица – редовно поддържаната регистрация предполага социално подпомагане от ДСП. - ограниченият брой на обявените свободни работни места за лица без квалификация и образование и завишените изисквания на работодателите.

- Сезонният характер на общинския трудов пазар оказва съществено влияние на безработицата, което е особено осезателно в зимните месеци.

МЕСЕЧНА ДИНАМИКА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ЛИЦА – ОБЩО

Спрямо същия период на 2018г. се отчита увеличаване в изходящия поток, със *209* лица (8,1%), а входящия поток се увеличава със 282 лица (11,1%). Динамиката на пазара на

труда отразява характерното движение на работната сила под въздействието на сезонно зависимите дейности. Влияние оказва и субсидираната заетост.

ВХОДЯЩ ПОТОК

ВХОДЯЩИЯТ ПОТОК на безработни лица през 2019г. е общо 2818 (в т. ч. новорегистрирани 2639 и 179 с възстановена регистрация), при 2536 за същия период на 2018 г. / 2461 нова регистрация и 75 възстановена регистрация /. Налице е увеличение от 282 лица.

НОВОРЕГИСТРИРАНИТЕ през 2019г. лица са 2639

Най- голям брой лица са освободени и регистрирани в бюрото по труда от *Сектор "Неуточнен отрасъл "* – 960 /36,4%/.. *Следващ по обхват е Сектор* " *Услуги*" – 920 / 34,9% /. Следват групите на лицата с прекратени трудови правоотношения по инициатива на работодателите от *Сектор "*Индустрия*"* – 552 / 20,9%/ и Сектор „Аграрен" – 207 /7,8%/ включващ селско и горско стопанство, лов и риболов.

Структура по пол на новорегистрираните лица

През анализирания период новорегистрираните безработни жени са 1502 - 56,9% от новорегистрираните безработни лица в ДБТ. През същия период на 2018г. техният относителен дял е – 55.1% /1355 лица/, т.е. наблюдава се увеличение с 1,8 пункта, а в абсолютна стойност се наблюдава увеличение със 147 лице.

Структура по образование

С най- висок дял през разглеждания период продължават да са регистрираните **с основно и по ниско образование- 1027 или 38,9%.**

С **висше образование** са регистрирани **305** лица и съставляват **11,6%** от всички новорегистрирани.

Новорегистрирани младежи до 29 г.

През периода новорегистрираните младежи до 29 г. са 491 и делът им е 18,6 %. В сравнение със същия период на 2018г. / 527 и делът им е 21,4 %. /, **техният относителен дял е намалял с 2,8 пункта, а в абсолютни стойности е намалял със 36 лица.**

Отчита се *тенденцията за намаляване, делът на новорегистрираните млади хора до 29 г.*

Професионална структура на новорегистрираните лица

За анализирания период се отчитат следните данни:

47.5% - са без квалификация / 1253 лица /;

30.0 % - са с работнически професии / 792 лица /

22.5 % - са специалистите / 594 лица /

Преобладаваща е групата на новорегистрираните без квалификация – 1253 (47.5% ,при 45.1% за същия период на 2018 г.). Следват лицата с работническа професия, чиито брой през периода възлиза на 792 души, а относителният им дял е 30.0% (с 1.4 /28,6%/ пункта по- висок в сравнение със същия период на 2018 г.). Специалистите съставляват 22.5 на сто от целия входящ поток, при 26.3% за същия период на 2018 г. Анализа показва намаление на относителния дял на регистрираните лица от групата на специалистите а се увеличават регистрираните лица без квалификация и групата с работнически професии.

ИЗХОДЯЩ ПОТОК

През отчетения период изходящия поток обхваща 2568 регистрирани безработни лица, при 2777 лица за аналогичния период на преходната година, или намаление с 209 лица.

Изходящият поток включва:

2.1.2. ПОСТЪПИЛИ НА РАБОТА – ОБЩО – 1987 лица

От тях :
- на първичния пазар – 1844;
- по програми за заетост – 89;
- по мерки за заетост – 10;
- по схеми на ОП РЧР – 44;

Устроените на работа с трудово посредничество на ДБТ са 1523 и съставляват 76,6% от всички устроени. От тях 1380 - 90,6% са на първичния трудов пазар, а 9,4% - по Програми и мерки за заетост.

Анализа на движението на безработните лица през 2019 година показва превес на изходящия над входящия поток безработни лица.

	През 2018г.	**През 2019г.**	**Изменение**
Входящ поток	2536	2818	+282
Изходящ поток	2777	2568	-209
Резултат за периода	+241	-250	

СТРУКТУРА НА БЕЗРАБОТНИТЕ ПО ПОЛ, ВЪЗРАСТ, ПРОФЕСИОНАЛЕН И ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРИЗНАК

СТРУКТУРА ПО ПОЛ

Регистрираните през анализирания период се разпределят **по пол** на **912 жени** и **657 мъже ср.мес.бр.** със съответно **58,1% и 41,9%** среден за периода относителен дял**.** Спрямо 2018 г. в ср.мес. бр. Жените се увеличават, **с 54 (+6.3%) а при мъжете намаляват със 2 (-0,3%).** Спрямо същия период на 2018г. женската безработица се увеличава от 56,6% на *58,1%.*

Към 31.12.2019г. регистрираните безработни жени са 992, като в относителен дял те съставляват 56,2% от цялата група безработни. Спрямо същия период на 2018 година - 832 /54,8%/ се наблюдава увеличение на относителния дял на жените с 1,4 пункта.

В сравнение със същия период на предходната година се наблюдава увеличение на относителния дял на женската безработица на регионалния пазар на труда, а в абсолютни стойности техния брой се увеличава със 160 лица. По-подробното изследване на структурата на женската безработица ни дава основание да очертаем следните моменти:
- значителен е делът на жените в групата на лицата без квалификация – 60,6%;
- в групата на регистрираните лица с основно и по – ниско образование делът на жените възлиза на 59,6%;
- висок е делът на жените и в групата на специалистите – 56,5%. При разглеждане на структурата на жените по групи специалности, правят впечатление сравнително големите дялове на тези със здравеопазване/77,8%/ образование/88,2%/,

икономически/74,7%/, хуманитарни/66,7%/, услугите /48,9%/ ,математика и обществознание /57,9%/.

- в групата на регистрираните лица с висше образование, делът на регистрираните безработни жени е 70,4%.

ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА

В края на отчетния период най-малобройна е групата на регистрираните безработни лица на възраст до 19 години /0,6%/ - 11 лица, а с най-голям относителен и абсолютен дял е групата на лицата на възраст над 55 години 26,6% - 470 лица. Лицата от другите възрастови групи са с близки абсолютни стойности и съответно относителни дялове в границите от 3,7% до 14,7%. Сравнителният структурен анализ по отношение на аналогичния период на миналата година сочи запазване в близки граници на относителните дялове в отделните възрастови групи.

Наблюдава се тенденция на **увеличение на относителния дял на регистрираните** безработни от по– високите възрастови групи, към момента те остават с най- големи стойности от всички останали групи безработни лица. Следователно, най-уязвими на пазара на труда по отношение на трудовата си реализация са лицата в зряла възраст. За преодоляването на тази неблагоприятна тенденция целенасочено се прилагат регламентираните с промените в Закона за насърчаване на заетостта нови възможности за осигуряване на заетост и обучение на възрастни, както и схемите на ОП **“**РЧР**“.**

ПРОФЕСИОНАЛНО – КВАЛИФИКАЦИОННА СТРУКТУРА

Професионалната структура на регистрираните лица се характеризира с висок и устойчив относителен дял на регистрираните лица от региона ***без квалификация*** **– 55,0** от общата съвкупност на безработните лица .

В сравнение със същия период на 2018г. в относителните дялове на регистрираните лица по професионален признак се наблюдава увеличение на нивото на регистрираните без квалификация /с 1,7 пункта/ и на регистрираните лица с работническа специалност /с 2,8 пункта/. Намаление в групата на специалистите /с 4,5 пункта/.

ДИНАМИКА И СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ГРУПИ СПЕЦИАЛНОСТИ

Показатели	31.12.2018г.		31.12.2019г .	
	брой	отн. дял /%/	брой	отн. дял/%/
а	*1*	*2*	*3*	*4*
образование	22	6,7	17	5,6
хуманитарни и изкуства	12	3,6	6	2,0
общество, икономика, право	86	26,1	83	27,1
математика и естествознание	21	6,4	19	6,2
техника и технологии	95	28,8	95	31,0

селско стопанство	14	4,2	32	10,5
здравеопазване	16	4,8	9	2,9
услуги, транспорт, охрана	64	19,4	45	14,7
общо	330	100	306	100

В динамика, регистрираната безработица по професионален признак запазва постоянно ниво с превес на лицата без квалификация, като те имат най-висок относителен дял от всички регистрирани безработни – 55,0%. В сравнение със същия период на 2018 година /53,3%/ се регистрира увеличение на относителния им дял с 1,7 пункта, а в абсолютен брой се наблюдава намаление с 161 лица.

ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СТРУКТУРА

Лицата с основно и по-ниско образование през 2019 г. достигат до 791 ср.мес.бр., като сравнено със същия период на 2018г. (744) се увеличават с 47 (+6,3%). Безработните с нисък образователен ценз отчитат увеличение с 2,4 пункта (48,9%, при *46,5%).*

Регистрираните безработни лица се характеризират с най – висок относителен дял на безработните лица със **средно образование**. В общия брой на регистрираните те са 750 лица, или 42,5%, през същия период на 2018г. те са били 630 лица, или 41,5%. Регистрираните лица със начално и по- ниско образование са 591 / 33,5%/. Като се вземат предвид и лицата с основно образование – 271 /15,4%/ се вижда, че относително високият им дял се запазва – 48,9% от общия брой. Като се има в предвид, че те съставляват най-голямата част от продължително безработните и регистрирани над два пъти лица, може да се твърди, че те са една рискова група, чиято единствена реализация за сега продължава да бъде включване в различните програми за заетост на национално равнище или по някои от насърчителните мерки по Закона за насърчаване на заетостта.

Регистрираните **висшисти** към края на анализирания период са 152 и съставлява 8.6% от общия брой на регистрираните безработни лица. В сравнение със същия период на 2018г. / 11.9%/ се наблюдава **намаление на относителния дял на регистрираните от тази група с 3.3 пункта, а в абсолютни цифри броя на регистрираните е намалял със 29 лица.**

Кризисният за нашата икономика период рефлектира неблагоприятно при освобождаването и подбора на работна сила с висок образователен ценз. Голяма част от младежите, завършили образованието си, не могат да се реализират на трудовия пазар и да започнат работа по придобитата от тях специалност. Възможности за трудовата реализация на тези лица освен НП „Старт в кариерата”, възможност предлага и Оперативната програма „РЧР” и по точно схемата „Младежка заетост”.

ГРУПИ В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА
БЕЗРАБОТНИ МЛАДЕЖИ ДО 29Г.

Младежите до 29 години намаляват със ***12*** **лица (-6,7%)** в ср.мес.бр.**– 167** лица, при 172 през 2018 г. Броят на безработните млади хора в Община Търговище в края на

анализирания период възлиза на 217 лица, а техния относителен дял е 12,3% от всички регистрирани.

Анализът показва, че младежката безработица в най-голяма степен се обуславя от ниското образование или отсъствието въобще на такова, липсата на професия, специалност или квалификация сред преобладаващата част от безработните младежи. Другите причини са свързани със все още съществуващото несъответствие между броя и специалностите, които завършват младежите във висшите учебни заведения и реалното търсене на пазара на труда, липсата на трудов стаж, липсата на традиции и умения в самонаемането, както и незаинтересоваността за трудова реализация на младежите от ромски произход. През отчетния период регистрираните безработни лица в групата до 29 години са 217 и съставляват 12,3 % от всички регистрирани лица. За същия период на 2018г. те са били 189 /12,5%/. Наблюдава се намаление на относителния дял с 0,2 пункта, а в абсолютни цифри се увеличават с 28 лица.

БЕЗРАБОТНИ НАД 50 ГОДИНИ

Безработните над 50 години възлизат на 661 ср.мес.бр., увеличение от 17 лица (+2,6%) спрямао същия период на 2018г. Групата отчита намаление от 0,3 пункта в ср.мес.отн. дял (от 42,4% на 42,1%). Сред безработните в зряла възраст се запазва **превесът** на над 55-годишните – **26,6% (470)**.

Поддържането на високия им дял сред общата безработица е обусловен от застаряването на населението в региона, така също и от **образователно-квалификационната им структура –** повече от ½ в групата са с **основно и по-ниско образование** – **56,0% (409)**. Броят на безработните лица на възраст над 50 години от Община Търговище в края на анализирания период възлизат на 730 лица и съставляват 41,4% от всички регистрирани.

Анализът показва, че безработните лица на възраст над 50 години са една от многобройните рискови групи на пазара на труда. Причините се крият в ниското образование или отсъствието въобще на такова, липсата на професия, специалност или квалификация сред преобладаващата част от безработните лица от тази група. Другите причини са свързани с нежеланието на голяма част от работодателите да приемат на работа лица навършили 50 години. През отчетния период регистрираните безработни лица в групата над 50 години са 730 и съставляват 41,4% от всички регистрирани лица. За същия период на 2018г. те са били 625 /41,2%/. Наблюдава се увеличение на относителния дял с 0,2 пункта а в абсолютни стойности увеличение с 105 лица. В сравнение с предходното тримесечие на 2019г. /41,5%/ - техния относителен дял намалява с 0,1 пункта.

БЕЗРАБОТНИ БЕЗ ОБРАЗОВАНИЕ

Висок е относителния дял на безработните лица с начално и по ниско образование. От общия брой на регистрираните през анализирания период те са 591 лица, или 33,5% от общия брой. За сравнение със същия период на 2018г. /449 лица, или 29,6%

/ наблюдава се увеличение на относителния дял на лицата от тази група със 3,9 пункта, а в абсолютни цифри със 142 лица. Като се има в предвид, че те съставляват най-голямата част от продължително безработните и регистрирани над два пъти лица, може да се твърди, че те са една рискова група, чиято единствена реализация за сега продължава да бъде включване в различните програми и мерки за заетост или включване в курсове за огрaмотяване с цел на по късен етап даване на възможност за придобиване на професионална квалификация.

БЕЗРАБОТНИ БЕЗ КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛНОСТ

Броят на регистрираните безработни лица в общината очертава тенденцията на висок и устойчив относителен дял на лицата без квалификация в края на анализирания период те наброяват 970 /55,0%/ лица. Сравнението на относителния дял на безработните лица с ниско квалификационно ниво за същия период на 2018г. /809 - 53,3% / се наблюдава увеличение нивото на регистрираните лица без квалификация с 1,7 пункта, а в абсолютни цифри със 161 лица. В динамика, регистрираната безработица по професионален признак запазва постоянно ниво с превес на лицата без квалификация, като те имат най-висок относителен дял от всички регистрирани безработни – 55,0%. **В сравнение с предходното тримесечие на 2019 година /58,6%/ се регистрира намаление на относителния дял с 3,6 пункта,** а в абсолютни цифри увеличение с 67 лица.

ПРОДЪЛЖИТЕЛНО БЕЗРАБОТНИ

В резултат на активизирането на работата с Продължително безработните лица, техният брой намалява през 2019 г. и достигат до 336 (21,4%), ср.мес., при 421 (27,7%) през същия период на 2018 г. т.е. 6,3%. Относителното им тегло се намалява с 1,0 пункта - от 20,4% на 19,4%. Продължително безработните лица с престой в ДБТ над 1 година за община Търговище към 31.12.2019 година възлизат на 343 или 19,4%. Най-голям е делът на лицата с регистрация 1 до 4 месеца - 626 лица с относителен дял 35,5%. На следващо място се нареждат групите на лицата с престой на трудовата борса с регистрация от 6 до 12 месеца - 388 лица или 22,0%, следвани от тези с регистрация от 4 до 6 месец – 200 или 11,3% За същия период на 2018г. продължително безработните лица с престой над 1 година са били 309, а техния относителен дял 20,4%, следователно отчитаме **намаление с 1,0 пункта**, а в абсолютни цифри увеличение с 34 лица.

Най-чувствително е намалял относителният дял на безработните с престой над 2 г. на пазара на труда - със 4,0 п.п. от 14,7% на 10,7%. Именно на намаляване на безработните от тази група се дължи намалението на продължително безработните лица. Поддържането на тенденцията на висок относителен дял на лицата с продължителна регистрация над 1 година е резултат от ограниченото предлагане на свободни работни места от страна на работодателите за лица с основно и по-ниско образование. Голям дял от разкритите работни места са с изискване безработните лица да бъдат от град Търговище. Не на последно място големия дял на групата лица с регистрация над 2 години е издаването на много голям брои ЛКК с препоръка безработните лица да бъдат освободени от всякакъв вид труд за срок до и над 6 месеца, което на практика води до

една продължителна регистрация на тези лица и невъзможността на служителите на ДБТ да ги устроят на работа поради забранителния характер на лекарския документ. От друга страна ЗНЗ не позволява да се прекрати регистрацията на лицата, които за голям период от време не могат да започнат работа, а в същото време ежемесечно декларират обратното.

БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ

Лицата с намалена работоспособност в численост достигат до 96 ср.мес.бр., като спрямо 2018 г. (102 лица) намаляват с 6 (-5,9%), намаляват с 0,6 п.п. в ср.мес.отн.дял (от 6,7%, на 6,1%).

Към 31.12.2019г. регистрираните безработни лица с намалена трудоспособност са 106 и съставляват 6,0% от общо регистрираните.

Анализирането на показателя относителен дял на безработните лица с намалена трудоспособност от общо регистрираните в ДБТ е много специфична. Съчетаването на здравословни проблеми, ниско образование и квалификация правят хората с увреждания неконкурентоспособни, а възможностите им за устройване на работа - крайно ограничени. Към неблагоприятните фактори, превръщащи хората с увреждания в рискова група на пазара на труда, се добавят липсата на адаптирани работни места и недостъпната архитектурна среда. През отчетния период в Търговищка община регистрираните лица с трайно намалена работоспособност са 106 / 6,0%/, запазва се същият относителен дял спрямо 2018г. а в абсолютни цифри лицата се увеличават с 15.

ПОРЕДНОСТ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА
ПОРЕДНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА

По признак ”поредност на регистрацията” през анализирания период най голям е дела на лицата с регистрация над 2 пъти – 1319 или 74,8 На следващо място се нареждат лицата регистрирани за втори път, следвани от тези регистрирани за първи път.

Очертава се тенденция на поддържане на високо ниво на лицата с регистрация над два пъти – през анализирания период техния относителен дял се е увеличил с 1,6 /73,2/ пункта спрямо същия период на 2018г..

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РЕГИСТРАЦИЯТА

По признак “продължителност на регистрация” към 31.12.2019 година в община Търговище най-голям е делът на регистрираните лица с престой в ДБТ от 1 до 4 месеца – 626 или 35,5%, следвани от лицата с престой от 6 до 12 месеца – 388 лица с относителен дял 22,0 на сто. На следващо място се нареждат групите на лицата с престой на трудовата борса от 4 до 6 месец – 200 или 11,3% и тези с престой над 2 години – 188 или 10,7% от общо регистрираните безработни. От данните се вижда, че преобладаващата част от безработните са с “продължителност на регистрация” до 6 месеца / 1033 – 58,6% /.

Сравнението на структурата на безработицата по признак “продължителност на регистрация” към края на анализирания период с аналогичната структура за същия период на 2018 г. показва: намаление в относителните дялове на групите: на лица с продължителност на регистрация над 2 години с /4,0 пункта/ и лицата с регистрация от 4 до 6 месец / с 2,1 пункта/.

Най-чувствително е намалял относителният дял на безработните с престой над 2 г. на пазара на труда – със 4,0 пункта. от 14,7% на 10,7%. Именно на намаляване на безработните от тази група се дължи намалението на продължително безработните лица.

В резултат на целенасочените действия към тази уязвима на пазара на труда група, през периода януари-декември на 2019 г., 141 безработни са постъпили на работа, от тях 131 на първичния трудов пазар (самостоятелно намерили заетост и с трудово посредничество), а останалите в програми, проекти и мерки за обучение и заетост, финансирани от ДБ или по ОПРЧР.

Наблюдава се увеличение на относителните дялове в групите на безработни лица с престой в ДБТ в групите от 6 до 12 месеца / 6,0 пункта/, от 1 до 2 години /с 3,1 пункта/.

РЕГИСТРИРАНИ ДРУГИ ГРУПИ ТЪРСЕЩИ РАБОТА ЛИЦА

Анализа на регистрираните групи търсещи работа лица показва тенденция на увеличаване на лицата от другите групи търсещи работа лица.

Сравнителния анализ със същия период на 2018г. показва, че относителния дял на тези групи намалява с 0,1 пункта , броя на регистрираните лица от другите групи общо се е увеличил от 118 през 2018г на 150 през 2019г.

ТЪРСЕНЕ НА РАБОТНА СИЛА

1.Движение на работните места

През периода януари - декември на 2019г. в ДБТ Търговище са обявени общо на първичния (несубсидирани работни места в реалния и публичния сектор) и на вторичния (субсидирани работни места, финансирана от ДБ и ЕСФ и ИМЗ чрез схеми по ОПРЧР) пазари на труда 1883 свободни работни места (СРМ). Намаляват с 274 СРМ (12,7%) спрямо същия период на 2018 г. Което се дължи на по- малкия брой обявени РМ по схеми на ОП РЧР.

През 2019г. на първичен пазар са разкрити 1734 РМ (при 1756) за същия период на 2018г.

ОБЯВЕНИ СВОБОДНИ РАБОТНИ МЕСТА

Показател	Към 31.12.2018 г.		Към 31.12.2019 г.		Прираст(+/-)	
	брой	отн. дял	брой	отн. дял	брой	% пункт
Първичен пазар	1756	81,4	1734	92,1	-22	10,7
Мерки	18	0,8	8	0,4	-10	-0,4
Програми	98	4,5	98	5,2	0	0,7
Схеми по ОПРЧР	285	13,2	43	2,3	-242	-10,9
ОБЩО	2157	100	1883	100	-274	-12,7%

ПЪРВИЧЕН ПАЗАР НА ТРУДА

На първичния пазар на труда (без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ) през 2019 г. са обявени 1734 СРМ, при 1756 през аналогичния период на 2018 г.

- Наблюдава се намаление в търсенето на труд на първичния пазар на труда от 22 РМ (-1,3%), Работодателите предпочитат да заявят РМ по схемите на ОПРЧР независимо, че има неопределен периода от насочване на лицето до сключване на трудовия договор.
- Отчитаме намаление от 12,7 п.п. в сред общо заявените РМ което се дължи на значителното по-малкия брои разкрити места по схемите по ОПРЧР.

Сравнението на търсенето на труд на първичния трудов пазар (без насърчителни мерки заетост) чрез ДБТ в региона спрямо 2018 г. по определени признаци сочи:

И през 2019 г. пазарът на труда е подвластен на сезонния фактор. Благоприятната метереологична обстановка позволи наемане на работна сила в селското стопанство, строителството, хотелиерство и ресторантьорство. Професионално-квалификационна структура на обявените СРМ на първичния трудов пазар(без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ) сочи следното:

Структура на заявени работни места в ДБТ по професионален признак

Показател	30.09. 2018г.		30.09.2019г.		Прираст(+/-)	
	брой	отн. дял	брой	отн. дял	брой	% пункт
за работнически професии	239	13,6	386	22,3	147	8,7
за специалисти	175	10,0	170	9,8	-5	-0,2
за безработни без специалност	1342	76,4	1178	67,9	-164	-8,5
общо	1756	100,0	1734	100,0	-22	-1,3

Увеличава се търсенето на лица с работническа професия със 147 работни места, а техният дял с (8,7%). Намалява търсенето на безработни лица без специалност със 164 РМ (-8,5%). и на специялисти с 5 РМ /0,2%/. спрямо същия период на 2018г.. положителен прираст в ср.мес.дял от 8,7 п.п. отчитат РМ за лица с работническа професия (13,6%, на 22,3%) за сметка на намалението от 8,5 п.п на работните места за безработни лица без специалност (67,9% при 76,4%) и на специалистите с 0,2пп;

От обявените работни места най-търсени професии от работодателите чрез ДБТ в региона през периода са от преработващата промишленост (мебелисти,тапицери, ел. монтьори, шлосери, стругари; работник обработка на стъкло; и др.), конфекционната промишленост (шивачи, гладачи, работници спомагателни и довършителни дейности), селското стопанство (водачи на специализирана селскостопанска техника, механизатори, лозари,берачи на плодове и зеленчуци); търговията, хотелиерството и ресторантьорството (продавач-консултанти, сервитьори, бармани, готвачи); за строителството (арматуристи, кофражисти, общи работници), учители, възпитатели, лекари, медицински сестри, лични асистенти и др. За някои от търсените позиции за висококвалифицирани кадри, а така също и за работници със специалност липсват

подходящи кандидати сред регистрираните в ДБТ. Търсенето на труд чрез ДБТ в региона и през периода януари-декември на 2019 г. запазва установената устойчивост в професионалната си структура, с доминиращ брой и дял на заявените СРМ за нискоквалифицирана работна ръка; През разглеждания период при заявените РМ за специалисти доминират тези от сферата на образованието (42,4%), следвани от услугите, транспорта и охраната (18,8%) и здравеопазване (12,9%).

СТРУКТУРА НА ЗАЯВЕНИ РАБОТНИ МЕСТА ЗА СПЕЦИАЛИСТИ НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ТРУДА ПО ОБЛАСТИ НА ОБРАЗОВАНИЕ

Показатели	31.12.2018г.		31.12.2019г .	
	брой	отн. дял /%/	брой	отн. дял/%%
а	1	2	3	4
образование	59	33,7	72	42,4
хуманитарни и изкуства	18	10,3	12	7,1
общество, икономика, право	21	12,0	15	8,8
математика и естествознание	13	7,4	7	4,1
техника и технологии	20	11,4	10	5,9
селско стопанство	1	0,6	0	0,0
здравеопазване	17	9,7	22	12,9
услуги, транспорт, охрана	26	14,9	32	18,8
ОБЩО	175	100	170	100

В отрасловата структура на заявените СРМ за висококвалифициран труд 24,2% са тези от публичния сектор (образование; държавно управление, административни и спомагателни дейности; хуманитарно здравеопазване и социалната дейност). Това съответства на регламентираните в ЗНЗ задължения на работодателите от тези сфери да обявяват свободните позиции по трудово правоотношение в ДБТ. На практика малка част от тях се заемат от насочени от ДБТ безработни лица.

Отраслово разпределение на обявените в ДБТ СРМ на първичния трудов пазар (без насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ) и сравнението на годишна база, сочи:

Наблюдава се най-чувствително нарастване на търсенето на труд в сферата на Преработваща промишленост (+216 РМ), Хотелиерстство и ресторантьорствои (+70 РМ) и Строителство (+11).

По-чувствително са намалели обявените СРМ от Търговия, ремонт на автом. и мотоциклети (-84 РМ), Селско, горско и рибно стопанство (-75) РМ и от Други дейности и услуги (-36) РМ.4

С най-висок отн.дял, остават заявените РМ от Преработващата промишленост (36,8%), Хотелиерсттво и ресторантьорствои (20,2%), Административни и спомагателни дейности (16,2%), Административни и спомагателни дейности - (15,1%).

Отрасловата структура на търсенето на труд на първичния трудов пазар запазва разпределението си от предходни периоди, което съответства и на структурата на икономиката в Общината.

ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ЗАЯВЕНИТЕ РАБОТНИ МЕСТА НА ПЪРВИЧНИЯ ПАЗАР НА ТРУДА

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ	31.12.2018г.		31.12.2019 г.	
	Брой	отн. дял	Брой	отн. дял
Селско, горско и рибно стопанство	78	4,4	3	0,2
Добивна промишленост	1	0,1	7	0,4
Преработваща промишленост	422	24	638	36,8
Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива	0	0	0	0,0
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	11	0,6	6	0,3
Строителство	85	4,8	96	5,5
Търговия, ремонт на автом. и мотоциклети	247	14,1	163	9,4
Транспорт, складиране и пощи	113	6,4	84	4,8
Хотелиерсттво и ресторантьорствои	211	12	281	16,2
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	19	1,1	1	0,1
Финансови и застрахователни дейности	5	0,3	1	0,1
Операции с недвижими имоти	20	1,1	3	0,2
Професионални дейности и научни изследвания	9	0,5	6	0,3
Административни и спомагателни дейности	298	17	262	15,1

Държавно управление	13	0,7	21	1,2
Образование	92	5,2	109	6,3
Хуманно здравеопазване и социална работа	31	1,8	28	1,6
Култура, спорт и развлечение	0	0	0	0,0
Други дейности и услуги	64	3,6	24	1,4
Неуточнен отрасъл	37	2,1	1	0,1
ОБЩО	1756	100	1734	100,0

- **Разпределение на обявените свободни работни места, според форма на собственост**

- от **частния сектор** са заявени общо 1474 **(85,0%),** при 1495 (85.1%). през 2018г. Предприятията от частния сектор търсят най-вече работници без квалификация – 67,9% от търсенето на труд работници.

- Търсенето на труд от частния сектор през периода продължава да се определя основно от сезонната заетост и текучеството на персонал;

Новоразкритите работни места на първичен пазар до 31.12.2019г. намаляват от 99 (5,6%) на 31 (1,8%).

Професионалната структура на новоразкритите РМ следва структурата на общо заявените места на първичния пазар на труда, над 51,6% от тях са **без изискване за квалификация.**

За подпомагане на търсещите работа ДБТ традиционно предоставят информация и за т.нар. **алтернативни работни места,** работни места обявени в медии, електронни трудови борси, търговски обекти др. *(практика е немалка част от работодателите да набират CV-та на кандидати по е-поща и след предварителен подбор да провеждат интервюта)* и др.

На търсещите работа лица се предоставя информация и за обявените работни места в **EURES** мрежата.

2. Усвояване на обявените работни места

Постигнатото усвояване на обявените свободни работни места на първичния пазар на труда *(38,4%)* е резултат на ефективното трудово посредничество, насочено към бърз подбор на подходящи кандидати, а така също и подпомагане на търсещите работа лица за изграждане/усъвършенстване на уменията им за представяне пред работодател.

През 2019 г. от обявените от работодатели СРМ на първичния трудов пазар 1053 са закрити, при 572 през аналогичния период на 2018 г. Закриването им най-често е поради наемане на работа на лица, извън насочените от ДБТ; липса на подходящи кандидати сред регистрираните в ДБТ и др. Част от тях *(предимно от сферата на туризма и преработващата промишленост)* са обявявени от работодатели от други региони .

- Незаетите свободни работни места на първичния трудов пазар повече от 1 месец са 602 към 31 декември, при 28 към същия момент на 2018 г.

Трайно незаети *(незаети повече от 3 месеца)* работни места са 127 към 3 декември при 17 *към същия момент на 2018*г.

- Задълбочаващата се диспропорция между характеристиките и профила на търсената и предлаганата работни сила създава трудности при удовлетворяване на заявки на работодателите, особено в областният град. *Това води до закриване на заявени работни места. Също така и до предпочитане от страна на работодатели да търсят необходимата им работна сила чрез други източници, извън ДБТ.*

ПОСРЕДНИЧЕСКИ УСЛУГИ ПО ЗАЕТОСТТА

Постъпилите на работа безработни общо *(на обявени и необявени в бюрата по труда свободни работни места)* са **1987 лица.**

Устроените на работа с трудовото посредничество на ДБТ през наблюдавания период възлизат на **1523 лица или 76,6%** от общо започналите, при 1845 (85,5%) през същия период на 2018г. намаление със 322 (-17,5%) лица.

- Намалява делът на устроените на работа с посред-ничество на ДБТ, (76,6%, при 85,5%)

През анализирания период **на първичния пазар на труда** *(на несубсидирани работни места)* **на работа са устроени 1380 безработни лица** или **90,6%** от общо настанените с трудово посредничество. Спрямо същия период на 2018 г. (1539 и 83,4%) лицата намаляват с 159 лица в брой, а **в относителен дял се увеличават с 7,2 п.п.**

- Общо безработните започнали работа на първичния трудов пазар *(с и без посредничество на ДБТ****) възлизат на 1844 лица,*** *при 1852 през същея период на 2018 г.*

- С 48,2% (151) лица се увеличава броя на започналите работа безработни лица (464, при 313) без посредничество на ДБТ спрямо същия период на 2018 г. Сред започналите работа без трудово посредничество преобладават тези с по-висок образователен ценз и квалификация и лицата ,които заминават на работа в икономически по-развити региони на страната или в чужбина.

младежи до 29 г. – 361 (18,2%) са постъпили на работа, като **38,2% или 138** от тях са от подгрупата до 24 г. вкл. През същия период на 2018 год. устроените младежи са 404 (18,7 %). Наблюдава се намаление от 43 лица (10,6%), а в относителен дял намаляват с 0,5 пункта. *Това се дължи на значително по-малкото действие на двете схеми по ОПРЧР, насърчаващи наемането на младежи: «Обучения и заетост на младите хора» и «Младежка заетост».*

- безработни над 50 г. – 639 (32,2%) . Намалява броят на постъпилите на работа над 50 г. със 77 лица, а в относителен дял с 0,9 пункт.

- специалистите започнали работа са 542 лица (27,3%), намаляват се с 31 **лица - 5,4%)** и с **увеличение 0,7 п.п. в отн.дял**. *Най-добра реализация намират тези с техническо образование – 30,0% (157 лица)), следвани от лицата икономическо и юридическо образование – 27,9% (151 лица), и Услугите, транспорта и охрана- 16,1% (87 лица)* .

- Намаляват се с 28 (-8,5%) реализираните на трудовия пазар безработни висшисти, а в относителен дял с 0,1 пункта.

– **безработните с работнически професии** започнали работа са **617 или 31,1%** с намаление от 42 лица в численост а **в относителен дял увеличението е от 0,6 пункта спрямо същия период на 2018г.;**

– Намалява броя на устроените на работа без квалификация до 828 (41,7%), при 926 (42,9%), т.е. със 98 лица (10,6%). Относителният им дял намалява с (-1,2%). И през анализирания период сред постъпилите на работа безработни с превес са тези без изискване за специалност и квалификация.

- През 2019 г**. продължително безработните лица** започнали работа намаляват от 350 (16,2%) през същия период на 2018 г. на 141 (7,1%) или със 209 (-59,7%), в относителен дял намаляват с 9,1 п.п.

– **жените започнали работа се увеличават в относителен дял с 1,2 п.п.** а като брой намаляват от 1204 (55,8%) на 1132 (57,0%).

– Намаляват безработните с намалена работоспособност започнали работа на 83 или 4,2%, при 116 (5,4%), техният относителен дял намалява с 1.2 промила през 2019г. *На първичния пазар на труда, със съдействието на трудовите посредници са постъпили 39 (47,0%) от тях.*

С посредничество на бюрата по труда са регистрирани 62 заети лица от които 40 са устроени на работа. 12 учащи се от тях устроени на работа - 5 и 32 пенсионера са подпомогнати като от 15 са устроени на работа.

През 2019 г. продължават дейностите, свързани с изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020. **Включените в заетост** през периода **са 117,** като **107** от тях са постъпили на работа с посредничеството на Бюрото по труда. На първичния трудов пазар, са устроени 96 а останалите на субсидирани работни места.

Чрез организираните от ДБТ трудови борси и Ден на работодателя , утвърдили се в годините като ефективна форма на трудово посредничество, се дава възможност за пряка среща на търсещите труд с работодателител. През 2019 г. е проведена 1 трудова борса с участието на 138 ТРЛ и 7 работодатели, по проект „Национална EURES мрежа". Обявени са 20 СРМ, на които са устроени на работа 20 безработни лица.

В дейности по EURES са осъществени 5 АТР на тема „EURES мрежата и професионалната мобилност в Европа" с 40 участника, 3 информационни дни за нерегистрирани, 1 - за учащи се лица и 1 информационна сесия за служители. Консултирани 121 ТРЛ за възможностите за устройване в ЕС и услугите, предлагани от EURES мрежата.

Към подобряване на уменията на безработните лица за търсене на работа, за успешно представяне пред работодател, за изготвяне на документи за кандидатстване за работа е насочена **услугата "Ателие за търсене на работа"** (АТР). В организираните от началото на годината общо 12 **АТР** са подпомогнати 146 БЛ.

През 2019 г. дейността на трудовите посредници в ДБТ се характеризира с целенасочени действия и инициативи за подобряване информираността на работодателите за услугите на ДБТ. Използват се различни канали за комуникация, с приоритет посещенията на място, в офиса на работодателя. Създават се нови партньорства, с цел разширяване на пазарния дял. Активизираното трудово посредничество и удовлетворяване в максимална степен на заявките на работодателите доведе до търсенето на ДБТ - Търговище като предпочитан посредник на пазара на труда, от страна на големи фирми като: „Пашабахче България" ЕАД ,"Тракия глас

България” ЕАД, „Шишеджам аутомотив България” ЕАД, ЛВК „Випнром”, „Мебел стил” ООД , ТЕСИ, „Гласко” ООД .

И през отчетния период продължава изпълнението на дейности за постигане на целите на НПИЕГМ. Във връзка с популяризирането на Европейската гаранция за младежта са организирани и проведени срещи с младежи, завършващи средното си образование. Младежите се запознават с услугите, които се предлагат в ДБТ. Активизираха се контактите с НПО и други институции и организации, имащи отношение към проблемите на младежката безработица. Поддържа се постоянен контакт с младежки медиатор, участвал е в дните за самоподготовка и е запознат с новите услуги, които предплага ДБТ. Редовно се провеждат срещи с кметовете на населени места, с помощта на които се идентифицират неактивните младежи. Кметовете ежеседмично получават информация за обявените свободни работни места.

МЕРКИ ЗА ЗАЕТОСТ И ОБУЧЕНИЕ

Общото изпълнение на политиката по заетостта в частта й, **мерки за насърчаване на заетостта и обучението**, регламентирани в ЗНЗ се представя чрез следните количествени **показатели: Разкрити работни места; Включени лица; Работили лица и Изразходвани средства**

В сравнителния анализ за същия период на 2018г. се наблюдава намаление в абсолютен брой с 6 лице на включените в заетост и обучение, новоразкритите работни места намаляват с 5. Намаляват работилите средногодишно със 9 лица спрямо същия период на 2018г.

ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ И ОБУЧЕНИЕ

Реализацията на програмите за заетост и обучение се обуславя в голяма степен от утвърдения НПДЗ за 2019г., размера на разпределените финансови средства и натурални показатели за реализация на програми за обучение и заетост на ДБТ за 2019г. и разработените и утвърдени проекти на работодатели по Програмите за заетост, и сключените договори.

Общ брой на ново включените в програми за заетост и обучение през деветмесечието на 2019 година е 180 лица: от тях 94 лица са включени в заетост, а 86 лица са включени в обучение. Спрямо същия период на 2018г. /ново включените в заетост и обучение са 206 лица/ намаляват с 26 лица.

Средномесечно по програми през периода са работили– 88 лица, изменение спрямо същия период на 2018 г./99 лица/ намаление с 11 лица средно годишно.

Изразходваните средства са 604 573лв. или 99,6% от утвърдените в плана за действие за 2019 година. За същия период на 2018г. изразходваните средства са 576 616 лв. или 99,5% от плана. Наблюдава се увеличение на изразходваните средства и увеличаване на относителния дял с 0,1 пункта.

Нововключени лица намаляват с 26 спрямо 2018 г. което, съответства на планирания финансов ресурс за съответната година. Освен продължаващото изпълнение на ангажиментите по сключени през предходен период договори по планираните възможности за нови договори по програми и проекти за заетост и обучение е осигурена нова заетост и/или обучение на безработни от групите в неравностойно положение на трудовия пазар. Към 31.12.2019 г. се отчитат следните резултати:

- НП „Старт на кариерата” – през 2019г. са наети 17 младежи, които са одобрени за работните места в централни ведомства, областни и общински администрации.

- НП “Мелпомена” - на одобрените работни места в 2 културни институции е осигурена заетост на 9 безработни лица (14,3% от тях са младежи до 29 г, а 55,6% лица с висше образовоние). Програмата, независимо от малкия обхват, е атрактивна и допринася за осъществяването на специфичната дейност от театралните институции и е възможност за работа по специфични и недотам търсени професии на местния трудов пазар.

- НП „Активиране на неактивни лица” е насочена към активиране и включване на пазара на труда на неактивни и обезкуражени лица, привличането и мотивирането им за регистрация в бюрата по труда, за да получат възможност за включване в обучение и/или заетост, в т.ч. субсидирани от ДБ или ЕСФ. По програмата през периода продължава заетостта на 1 нает лице като младежки медиатор и 4 лица като „организатор, обществено полезен труд”. В резултат на реализацията на Програмата 66 неактивни лица са регистрирани в ДБТ.

- Национална програма "Асистенти на хора с трайни увреждания" и през 2019г. по програмата се реализират две дейности, “личен асистент” и дейност "помощник възпитател". Програмата се реализира чрез 1 договор с Дирекции “Социално подпомагане”. За отчетния период са назначени 19 безработни като лични асистенти и 1 лице е наети като, "помощник възпитател". Предоставена е грижа на лица с тежки увреждания. Голяма част от включените са представители на уязвимите или наблюдавани групи на пазара на труда, в т.ч.: жени – 55,0%, 55,0% над 50 години, 30,0% - са роми, а 5,0% са продължително безработни.

- Национална програма за заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания – През 2019г. в програмата са включени 8 лица. През периода продължи обслужването но договорите сключени от предходни години, средно месечно са работили 11 безработни с увреждания.

- Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица – програмата е насочена към повишаване на конкурентноспособността на пазара на труда на безработните от групата безработни с регистрация над 12 месеца в ДБТ чрез включването им в обучение за професионална квалификация; създаване на предпоставки за постигане на устойчива заетост чрез изграждане на активно поведение на пазара на труда и формиране на трудови навици и професионални умения. През периода са новоключени 2 лица. Продължи обслужването на сключените от предходната година договори. Средномесечно по програмата през периода са работили 11 лица.

- НП „Помощ за пенсиониране” – През отчетнияпе период са разкрити 4 работни места, включени са 3 лица. Продължи обслужването на сключените от предходната година договори. Средномесечно по програмата през периода са работили 7 лица в предпенсионна възраст.

- Проект „КАТАЛОЗИ“ -БТПП- През отчетния период стартира проекта на социалните партньри. Съгласно утвърдения проест в обучение по КК са включени и завършиха обучението си 60 безработни лица. От включените по ключови компетентности 28,3% са лица на възраст до 29г., а 5,0% са продължително безработни лица.

- Обучения, провеждани от ДП БГЦПО - През отчетния период са включени 26 лица в обучение за професионална квалификация. Изразходвани средства към 31.12.2019г. са 33008 лв или 100,0% от плана за деиство на ДБТ.

Финансираните програми, проекти и мерки по ЗНЗ за заетост и обучение са търсена преференция от страна на работодатели и безработни лица в региона. Това се дължи най-вече на по-облекчените и в по-кратки срокове процедури за кандидатстване и изпълнение на сключени договори.

Обхвата на програмите за заетост и обучение през различните години е в пряка зависимост от утвърдените финансови средства за съответната година.

С голям интерес сред работодателите и безработните лица се ползват Национална програма “Мелпомена”, НП "Заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания", Регионалната програма, НП "Асистенти на хора с увреждания". Обхвата на тези програми е в пряка зависимост от утвърдените финансови средства.

През 2019 продължи реализацията на схеми „Обучение и заетост”, „Обучение и заетост на млади хора” , схема „ Младежка заетост ”, „Ваучери за заети лица”, Проект „Родители в заетост”**.** Постигнатото по схемите на ОП РЧР през отчетния период е следното:

Тенденции:

Функционирането на трудовия пазар в Търговищка община през първото тримесечие на 2020 година, ще се определя от протичащите процеси в икономиката и от фактори със сезонен и местен характер. Очаква се по-големите инвеститори да ограничат разкриването на нови работни места в основното и в съпътстващи производства. Предприятията от леката промишленост, да запазят производството си което ще доведе до запазване или намаляване на щатния състав. Същевременно своето влияние ще окаже и сезонната заетост. Очаква се през есенно зимния сезон броя на лицата останали без работа да се увеличи, същевременно да се намали броя на новоразкритите СРМ. Благоприятен е трендът на намаляване на относителния дял на безработните младежи до 29г. (от 12,5%, за същия период на 2018г на 12,3%), т.е. с 0,2 п.п.

В резултат на активизирането на работата с Продължително безработните лица, техният брой намалява през 2019 г. и достигат до 336 (21,4%), ср.мес., при 421 (27,7%) през същия период на 2018 г. т.е. 6,3%. Относителното им тегло се намалява с 1,0 пункта - от 20,4% на 19,4%.

И през отчетния период продължава изпълнението на дейности за постигане на целите на реализирания НПИЕГМ. Във връзка с популяризирането на Европейската гаранция за младежта са организирани и проведени срещи с младежи, завършващи средното си образование. Младежите се запознават с услугите, които се предлагат в ДБТ. Активизираха се контактите с НПО и други институции и организации, имащи отношение към проблемите на младежката безработица. Редовно се провеждат срещи с кметовете на населени места, с помощта на които се идентифицират неактивните младежи. Кметовете ежеседмично получават информация за обявените свободни работни места. Партньорство със заинтересованите институции в общината за реализирането на мероприятия за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината, както и за извършване на общополезни дейности, които ще обновят облика ú и ще имат добър социален ефект.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Търговище са, машиностроенето, селското стопанство, търговските дейности, транспортните услуги, хотелиерските и ресторантьорски услуги. Броят на предприятията в Търговище се задържа относително постоянен и общото нарастване е минимално – от 3005 през 2017 г. на 3012 през 2018 г. Това е доказателство за относително стабилни икономически показатели и запазващо се предприемачество сред местното население. Най-голям относителен дял в местната икономика през 2018г. имат предприятията, работещи в областта на търговията и услугите, прибл. 1000 броя, или 51.5% от всички фирми. В сектор „Промишленост" развиват дейност около 13% от фирмите, а с „Транспорт, складиране и пощенски услуги" работят около 10,9%.

Икономическото развитие на община Търговище през последните години се характеризира с различна динамика, но като цяло общите финансови показатели на предприятията бележат слаб ръст през 2018г. спрямо 2017 г. Забелязва се ръст в сектор "Операции с недвижими имоти" с около 7% през 2018 г. спрямо 2017 г. През 2018 г. продължава ръстът на мебелното производство, като лидер в тази област остава „Мебел стил" ООД.

Промишлеността е основен отрасъл, в икономиката на община Търговище. В този сектор развиват дейност около 13,0% от общия брой предприятия, включително средни и големи предприятия, развиващи дейност в подотрасъл „Преработваща промишленост". В структурата на местната икономика, промишлените предприятията осигуряват малко повече от 50% от общите приход.Продължава работа филиал на швейцарската фирма ХОВАГ ООД с предмет на дейност във фината механика и електроника, като непрекъснато увеличава дейността си.Продължават работа новите отрасли като стъклопроизводство и стъклопреработка (съответно заводите на "Тракия Глас България" ЕАД и "ГласКо" ООД). **За съжаление е прекратено е производство на електрическо оборудване за автомобили ("Зенон България" ЕООД) и Енерсис.**

Най-голямите инвестиции през последната година в Търговище е доизграждането на четвъртата мощност на заводите за стъкло на "Тракия глас България" ЕАД – над 15 млн.USD през 2017-2018 г. Халетата са напълно изградени и са привлечени допълнителни инвестиции.

Преките чуждестранни инвестиции в общината по данни на НСИ за 2018 г. с натрупване възлизат на **185 133,96** хил.евро. Създаден е и регистър на инвеститорите на територията на общината.

Структура на регистрираните фирми по отрасли

Отрасъл	%
Промишленост	13.0
Строителство	2.9
Селско и горско стопанство	5.5
Транспорт	10.9

Търговия и изкупуване	51.5
Други отрасли на материалното производство	1.5
ЖКС и битово обслужване	2.0
Наука и научно обслужване	0.1
Образование	4.5
Култура и изкуство	2.2
Здравеопазване, социално осигуряване	1.9
Финанси, кредит и застраховка	1.2
Управление	2.6
Други отрасли на непроизводствената сфера	0.2

1.	ГОДИНА	2014	2015	2016	2017	**2018**
2.	Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12. (хил.евро)	151 236	149 500	170 445	171 370	**185 133,96**
3.	Разходи за придобиване на ДМА (хил.лв)	181 738	601 521	160 021	115 485.6	**152 567**
4.	Оборот (хил. лв.)	1 412 287	1 652 731	1 775 213	1 683 684	**1 732 733**

5.	Произведена продукция (хил. лв.)	1 001 203	1 111 512	1 176 510	1 135 710	**1 212 217**
6.	Добавена стойност по факторни разходи (хил. лв.)	350 444	360 233	412 517	376 646	**393 858**
7.	Относителен дял на предприятията с до 9 заети лица в общия брой предприятия за общината	90.6	91.0	90.9	90.5	**90,8**
8.	Относителен дял на предприятията с 10-49 заети лица в общия брой предприятия за общината (%)	7.6	7.4	7,5	8.0	**7,7**
9.	Относителен дял на предприятията с 50-249 заети лица в общия брой предприятия за общината (%)	1.5	1.3	1.4	1.2	**1,2**
10.	Относителен дял на предприятията с повече от 250 заети лица в общия брой	0,3	0,3	0.3	0.3	**0,3**

	предприятия за общината (%)					

Структуроопределящите предприятия в Община Търговище са следните:

В промишлената продукция на община Търговище важни отрасли са производството на хранителни продукти, алкохолни напитки, производството на текстил и изделия от текстил и производството на изделия от стъкло, каучук и пластмаса.Добре развити са зърнопроизводството, винопроизводството и млекопреработването. Делът на отрасъл "машиностроене", който в миналото е бил водещ за икономиката на общината за съжаление **отстъпва** от миналогодишните си позиции.При проявен интерес за инвестиции в големи размери на територията на Община Търговище, могат да се приложат мерките предвидени в Закона за насърчаване на инвестициите. **През 2018 година ръководството на Община Търговище предприе действия за създаване на обособена индустриална зона, а така също и за привличане на китайски**

№	Име на предприятието	ЕИК/БУЛСТАТ	Вид на предприятието	Икономическа дейност
1.	„ТРАКИЯ ГЛАС " ЕАД С три завода	117 606 893	голямо	Производство на плоски,домакински и автомобилни стъкла
2.	„ЕМУ" АД	835013079	средно	Изграждане на електрически мрежи
3.	„АГРОДИМЕКС" ООД	835028298	средно	Производство и продажба на семена,торове
4.	„ГЛАСКО" ООД	125540592	средно	Производство и обработка на стъкло
5.	"ЛВК-ВИНПРОМ" АД	125017325	средно	Производство на вина и спиртни напитки
6.	"ТЕРЕМ-ХАН КРУМ" ЕООД	125549851,	средно	Производство на изделия от машиностроенето
7.	„МЕБЕЛ СТИЛ" ООД	125021188	средно	Производство на мебели
8.	„МИЗИЯ МИЛК" ООД	125531287	средно	Производство на млечни продукти
10.	„БОЖУР 2000" АД	130335831	средно	Производство на облекла
11.	„МЕБЕЛИ ЛИТО" АД	125035214	средно	Производство на мебели
12.	„ЛИРА" ООД	125514688	средно	Производство на изделия от машиностроенето
13.	„УНИЕЛ" ООД	125514398	средно	Производство на изделия от машиностроенето
14.	„ЕКОФОЛ" АД	125042175	средно	Производство и продажба на торове
15.	СТРОЙКОМЕРС-ТТ	125530930	средно	Строителство
16.	„РАДИТА" ООД	125015185	средно	Строителство
17.	ХОВАГ ООД	203297466	средно	Механика,електроника

инвеститори в икономиката на града.

СПРАВКА ИНВЕСТИЦИОННИ НАМЕРЕНИЯ

През 2019 г. са постъпили **43 бр.** уведомления за инвестиционни предложения до Кмета на община Търговище от физически и юридически лица съгласно чл. 4 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда:

№	Инвестиционно предложение	Възложител
1.	Разработване на находище за строителни материали – подземни богатства" от находище „Кралево-2" в землището на село Кралево, община Търговище .	„Автомагистрали- Черно море"АД
2.	„Монтаж на нов асфалтосмесител в ПИ с идентификатор 39390.53.319 по КК на с. Кралево, община Търговище"	„Автомагистрали- Черно море"АД
3.	„ Строителство на еднофамилна жилищна сграда" в УПИ XIII-295,кв. 47 по плана на с. Руец, община Търговище"	Джейхан Севдалиев
4.	„Газоразпределителна мрежа на гр. Търговище, Етап 37"	„Аресгаз" ЕАД
5.	„Газоразпределителна мрежа на гр. Търговище, Етап 38"	„Аресгаз" ЕАД
6.	Изграждане на приемно-предавателна станция в ПИ № 06882.1.25 по КК на село Буйново, община Търговище"	„ А1 България" ЕАД
7.	„Пристройка към съществуваща жилищна сграда" в ПИ № 73626.505.76 по КК на гр. Търговище	Веджибе Мечкарова
8.	„Изграждане на логистичен център- складова база в ПИ № 73626.533.12 по КК на гр. Търговище"	„Т. Л.Ц. Интернейшънъл" ЕООД
9.	„ Изграждане на жилищна сграда в ПИ № 73626.507.743 по КК на гр. Търговище"	„ Ненков" ЕООД
10.	„Изграждане на жилищна сграда в ПИ №73626.506.756 и № 73626.506.480 по КК на гр. Търговище"	„ Петрови-2011" ООД
11.	„ Изграждане на животновъдна сграда за отглеждане на дребни преживни животни- овце и кози в землището на село Кръшно, община Търговище"	Гюнайдън Сюлейманов

12.	„ Монтиране на нова машина за производства на темперирано автомобилна стъкло за полагане на хидрофобно покритие върху стъклата и използване на нови видове химични вещества и смеси за производствения процес в ПИ № 73626.533.9.58 по КК на гр. Търговище”	„Шишеджам Аутомотив България” ЕАД
13.	Изграждане на жилищна сграда в ПИ №73626.509.617 по КК на гр. Търговище	Гюнай Сюлейманов
14.	Изграждане на жилищна сграда в ПИ №73626.607.734 по КК на гр. Търговище”	„Стройекспрес- НН” ООД
15.	Изграждане на жилищна сграда в ПИ №73626.506.755 по КК на гр. Търговище”	„Це Фау Ве-Мод”ООД
16.	„ Газопроводно отклонение-Търговище , условен диаметър 250 DN, проектно налягане Р 5,4 МРа”	„Булгартранс газ” ЕАД
17.	„ Изграждане на нова базова станция за мобилни услуги в ПИ № 73626.508.54.4 по плана на гр. Търговище”	„ Булсатком” ЕАД и „ БТК” ЕАД
18.	„ Инсталиране на приемно-предавателна станция за глас и/ или данни от мрежата на „БТК” в землището на село Лиляк, община Търговище”	„ БТК” ЕАД
19.	„ Изграждане на нова базова станция в ПИ № 73626.200.322”	„ А1 България” ЕАД
20.	„ Изграждане на жилищна сграда с магазини в ПИ № 73626.507.726 по КК на гр. Търговище”	„ Радита” ООД
21.	„Реконструкция и разширение на подстанция Търговище Запад 110/20 kV в ПИ № 73626.533.9 по КК на гр. Търговище”	„Шишеджам Аутомотив България” ЕАД;„ Тракия Глас България” ЕАД и „ Пашабахче България” ЕАД;
22.	„ Преустройство на приемно предавателна станция в УПИ XIII,кв.32в землището на село Здравец, община Търговище”	„ БТК” ЕАД
23.	„ Изграждане на вила в ПИ № 73626.181.3 по КК на гр. Търговище”	Гавраил Цонев
24.	„ Изграждане на БКТП към нов цех за обработка на стъкло”	„ Гласко” ООД

25.	„ Преустройство на приемно предавателна станция в УПИ V-110,кв.14 в землището на село Кралево, община Търговище”	„ БТК” ЕАД
26.	„ Изграждане на автоцентър в ПИ № 61676.512.307 по КК на село Разбойна, община Търговище”	Добрин Божков
27.	„ Изграждане на автомивка в ПИ № 73626.504.761 по КК на гр. Търговище”	„Моушън” ЕООД
28.	„Изграждане на фуражна кухня в стопански двор в ПИ № 73701.36.8 по КК на с. Търновца,община Търговище”	„ЕМУ” АД
29.	„Увеличаване броя на отглежданите пчелни семейства и закупуване на транспортно средство в землището на с. Стража, община Търговище”	Павел Стоилов
30.	„ Монтиране на базова станция в землището на с. Певец, община Търговище”	„ А1 България” ЕАД
31.	„Изграждане на предприятие за каменна вата в ПИ № 73626.504.228.18 по КК на гр. Търговище”	„Рок” ЕООД
32.	„Осъществяване на производство на бетонови разтвори и бетонови изделия, чрез монтаж на бетоново стопанство тип „ Мобил ВС-60 в ПИ № 73626.504.716 по КК на гр. Търговище”	„НДХ”ООД
33.	Изграждане на автосервизен център за диагностика и ремонт на автомобили с административна част в ПИ № 73626.504.363 по КК на гр. Търговище”	Исмаил Ахмедов
34.	„ Изграждане на автосервиз за ремонт на МПС в ПИ № 73626.508.443 по КК на гр. Търговище”	„ Вани 99” ЕООД
35.	„ Дестилерия на етерични масла в землището на село Маково, общ. Търговище”	Стоян Ралев
36.	„ Изграждане на външно електрозахранване на приемно-предавателна станция в ПИ № 73626.200.167”	„Теленор България” ЕАД
37.	„Изграждане на приемно предавателна базова станция в ПИ № 73626.510.408.2 по КК на гр. Търговище”	„Теленор България” ЕАД

38.	„ Изграждане на метален навес за селско стопанска техника в землището на с. Здравец, община Търговище”	Виолетка Георгиева
39.	„Преустройство на сграда „битов комбинат” във фитнес зала, офиси, кафе-бар и магазини за промишлени стоки в ПИ№ 73626.511.148.1 по КК на гр. Търговище”	„ Никола Симов -97” ООД
40.	„Изграждане на подземни тръбни отклонения и оптичен кабел от съществуващи шахти към многоетажни жилищни сгради”	„Скат Телеком” ООД
41.	„Изграждане на еднофамилна жилищна сграда в землището на с.Певец, община Търговище”	Йоана Иванова
42.	„Изграждане на жилищен блок с офиси, подземни гаражи и избени помещения в ПИ № 73626.506.696 по КК на гр. Търговище”	„ ПиП Импорт”ООД
43.	„Разширение и реконструкция на кланица с транжорна в ПИ № 73626.504.127 по КК на град Търговище”	„ Месокомбинат Русе” АД

Местните земеделски производители, работят успешно предимно със средства от схемите за директни плащания на площ, като инвестициите са насочени главно в сферата на зърнопроизводството и семепроизводството. Силен тласък през последните години получава отглеждането на вишни, череши, ягоди и малини. Успешно се развиват животновъдството и пчеларството, финансирани по Национални програми.

Местните земеделски производители, работят успешно предимно със средства от схемите за директни плащания на площ, като инвестициите са насочени главно в сферата на зърнопроизводството и семепроизводството. Силен тласък през последните години получава отглеждането на вишни, череши, ягоди и малини. Успешно се развиват животновъдството и пчеларството, финансирани по Национални програми.

Земеделски земи

На търг за отдаване под наем и аренда на земеделски земи през 2019 г. са отдадени под наем 151,178 дка, за които са сключени 14 договора. През 2019 г., приходите от 11 от тези договори, които са за ниви, са в размер на 3 253,52 лева. За стопанската 2020/2021 г., договорените наемни и арендни плащания за тях са за 3 261,50 лв.

За 43,674 дка са сключени три договора за създаване на трайни насаждения. От 01.10.2023 г. до 30.09.2026 г. от тях се очакват приходи в размер на 1337,20 лв. годишно, а от 01.10.2026 г. – по 1486,20 лв. годишно.

По реда на чл. 37в, ал. 10 от ЗСПЗЗ (т. нар. „бели петна”), в началото на 2019 г., са сключени 59 договора за стопанската 2018/2019 г. за 326,406 дка, с наем 8 321,81 лв.

През месец декември 2019 г., по същия ред, са сключени 55 договора за стопанската 2019/2020 г., за 325,398 дка, с общ наем в размер на 9 443,23 лв.

За ползване на полските пътища, попадащи в масивите за ползване, за стопанската 2018/2019 г., през 2019 г. са сключени 260 договора за 3 286,867 дка, приходите от които са в размер на 108 435,68 лв.

През 2019 г. е сключен един договор за предоставено безвъзмездно право на ползване на 0,500 дка в горски територии, общинска собственост, за настаняване на пчелин с над 10 пчелни семейства.

Приходите от общинските горски територии през 2019 г. са в размер на 145 361,62 лв.

Общо приходите от наем и аренда на земеделски земи (ниви, трайни насаждения, пасища, мери, ливади) през 2019 г. са 627 339,34 лв. Таксите за ползване на пасища са 5 008,89 лв.

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ, КУЛТУРА

През 2019 г. успешно се развиват социалните дейности и услуги и проектите с така наречените „меки мерки" в сферата на образованието и културата.

Здравното и медицинско обслужване на населението е обезпечено със спешна, болнична и извънболнична помощ.

Болничната помощ на населението в община Търговище през 2018 г. се осигурява от една Многопрофилна болница за активно лечение и СОБАЛ с обща леглова база 490 легла. В общината функционират още: едно ДКЦ и пет Медицински центъра. В извънболничната помощ на Търговище работят 9 самостоятелни медико-диагностични лаборатории и 10 медико-технически лаборатории. Най-много са регистрираните амбулатории за индивидуална и групова специализирана медицинска помощ - 45. Следват амбулаториите за индивидуална, групова и специализирана дентална помощ - 52 и за индивидуална и групова първична медицинска помощ - 13.

Социалните дейности и услуги в община Търговище са много добре развити. Общият брой на предоставяните услуги през 2019 г. е 19. Това са:

- Домашен социален патронаж с капацитет 540 места;
- Обществена трапезария с капацитет 65 места;
- По проект на BG05FMOP001-3.002-0149-C01 „Осигуряване на топъл обяд в град Търговище и малките населени места" – 2800 лица.
- Дневен център за деца с увреждания
- Звено „Майка и бебе"
- Център за настаняване от семеен тип за деца с потребност от постоянни медицински грижи
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Център за обществена подкрепа
- Център за социална рехабилитация и интеграция
- Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания
- Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания
- Център за настаняване от семеен тип за младежи с увреждания

- Център за социална рехабилитация и интеграция за жертви на домашно насилие
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Защитено жилище за лица с психични разстройства
- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост

Образователната система в общината е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието

Училища и детски градини в община Търговище по учебни години

/брой за последните пет години/

№	Институция	Учебна година				
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
1	Детски градини	14	14	12	12	13
2	Училища	25	25	25	22	21

Източник: Община Търговище

Училища, според вида и по населени места

№	Вид училище	Име	Населено място
1	Основни училища	I ОУ “Христо Ботев“	Търговище
		II ОУ „Н. Й. Вапцаров“	Търговище
		III ОУ “П. Р. Славейков“	Търговище
		IV ОУ “Иван Вазов“	Търговище
		ОУ “Христо Ботев“	с. Вардун
		ОУ “Г. С. Раковски“	с. Голямо ново
		ОУ “Св. Св. Кирил и Методий“	с. Драгановец
		ОУ “Св. Св. Кирил и Методий“	с. Дралфа
		ОУ “Христо Ботев“	с. Лиляк
		ОУ „Паисий Хилендарски“	с. Надарево
		ОУ „Отец Паисий“	с. Подгорица
2	Средни училища	I СУ „Свети Седмочисленици“	Търговище
		II СУ “Проф. Никола Маринов“	Търговище
3	Обединено училище	ОбУ “Христо Ботев“	с. Макариополско
4	Професионални гимназии	Професионална гимназия по земеделие	Търговище
		Професионална гимназия по електротехника и строителство	Търговище
		Професионална техническа гимназия „Цар Симеон Велики“	Търговище

		Професионална гимназия по икономическа информатика „Джон Атанасов“	Търговище
		Професионална гимназия по туризъм и хранително-вкусови технологии „Алеко Константинов“	Търговище
5	Спортно училище	Спортно училище „Никола Симов“	Търговище
6	Специално училище	Специално училище за ученици с увреден слух "Свети Иван Рилски"	Търговище

Източник: Община Търговище

16 са функциониращите общински училища:

- 11 основни училища (ОУ);
- 2 средни училища (СУ);
- 1 обединено училище;
- 1 професионална общинска гимназия;
- 1 спортно училище „Никола Симов“

И пет държавните:

- 4 държавни професионални гимназии;
- 1 специално училище

Детски градини, според вида и по населени места

№	Вид детска градина	Име	Населено място
1	Детски градини с целодневни групи	ДГ № 1 "Веселушко" с група в с. Търновца	Търговище
		ДГ № 2 "Осми март"	Търговище
		ДГ № 3 "Здравец" с група в с. Дралфа	Търговище
		ДГ № 5 "Червената шапчица" с група в с. Драгановец	Търговище
		ДГ № 6 "Пролет" с група в с. Росина	Търговище
		ДГ № 7 "Снежанка" с група в с. Маково	Търговище
	Детски градини с целодневни групи	ДГ № 8 "Слънце" с група в с. Голямо ново	Търговище
		ДГ № 9 "Приказка" с групи в с. Лиляк и в с. Подгорица	Търговище
		ДГ № 11 "Звънче" с група в с. Голямо Соколово	Търговище

		ДГ "Пчелица" с група в с. Вардун	Търговище
		ДГ "Първи юни" с групи в с. Надарево и в с. Буйново	с. Макариополско
		ДГ "1 юни" с групи в с. Баячево, в с. Дългач, в с. Кралево и в с. Овчарово	с. Руец
2	Детска градина с целодневна група	Частна ДГ „Монтесори“	Търговище

Източник: Община Търговище

12 са функциониращите общински детски градини и 1 частна детска градина.

През анализирания период и детските градини, и училищата намаляват, като при изготвянето на ОПР през учебната 2016/2017 г. детските градини от 14 на брой намаляват с 2 бр., а училищата през учебната 2017/2018 г. от 25 на брой намаляват с 3 бр. През учебната 2018/2019 г. от 22 на брой намаляват с 1 бр. От учебната 2018/2019 г. е открита и една частна детска градина - ЧДГ „Монтесори“.

Броят на учениците в община Търговище през учебната 2018/2019 г. намалява с 641 в сравнение с учебната 2014/2015 г., т. е. намалението е с 10,05 %.

Съответно, за същия период броят на децата в детските градини също е намалял със 219, като в процентното изражение от 10,85 на сто се доближава до това на учениците.

Брой деца в детски градини и училища в община Търговище за последните пет години

№	Институция	Учебна година				
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
1	Детски градини	2020	1897	1842	1831	1801
2	Училища	6383	6098	5960	6043	5742

Източник: Община Търговище

Община Търговище работи приоритетно за създаване на подходящи и здравословни условия в образователните институции. Реновирани са съществуващите детски площадки в града и селата на общината. Извършени са необходимите ремонти в училищата и детските градини.

Сферата на образованието в Търговище е обезпечена с квалифицирани кадри. Няма назначени нередовни учители. Има недостиг на специалисти основно по природо-математическите дисциплини като: математика, физика, химия, биология, както и по чуждите езици. Проблем в някои от училищата, функциониращи в селата е липсата на

учители специалисти по всеки учебен предмет.

Непрекъснатото повишаване на квалификацията на преподавателските кадри в общината, е условие за постигане на добри резултати при подготовката на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование. Всяко училище и детска градина има разработен план за повишаване на професионалната квалификация и преквалификация, който се реализира в рамките на всяка учебна година.

Здравеопазване и социални дейности

Здравната помощ - болнична и извънболнична, обхваща цялата територия на общината. Тя удовлетворява в необходимата степен медицинските нужди на населението от първична, специализирана и спешна помощ.

Към 31.12.2019 г. на територията на общината функционират 125 лечебни заведения.

Брой и вид на лечебните заведения в община Търговище

Вид лечебни заведения	2019 г.
Многопрофилна болница за активно лечение	1
Диагностично - консултативни центрове	1
Медицински центрове	9
Амбулатории за първична медицинска	9
Амбулатории за първична дентална	41
Амбулатории за групова първична медицинска помощ	4
Амбулатории за групова първична дентална помощ	3
Амбулатории за специализирана медицинска помощ	35
Амбулатории за специализирана дентална помощ	1
Амбулатории за групова специализирана медицинска помощ	2
Самостоятелно медико-диагностични лаборатории	10
Самостоятелно медико-техническа лаборатория	9
Общо:	**125**

Източник: РЗИ – Търговище

На територията на общината функционират следните социални структури:

1. Комплекс за здравно-социални услуги, състоящ се от:

- Звено „Майка и бебе“ – капацитет 4 места;

- Център за настаняване от семеен тип за деца с потребност от постоянни медицински грижи – капацитет 8 места;

- Дневен център за деца с увреждания – капацитет 20 места;

2. Комплекс за социални услуги за деца и семейства, състоящ се от:

- Център за обществена подкрепа – капацитет 70 места;

- Център за социална рехабилитация и интеграция – капацитет 25 места;

- Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания – капацитет 10 места;

3. Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 30 места;

4. Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания – капацитет 14 места;

5. Център за настаняване от семеен тип за младежи с увреждания – капацитет 14 места;

6. Комплекс за психично-здравни грижи в общността, състоящ се от:

- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 30 места;

- Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 8 места;

- Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 4 места;

7. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост – капацитет 8 места;

8. Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – капацитет 15 места;

9. Защитено жилище за лица с психични разстройства – капацитет 8 места;

10. Център за социална рехабилитация и интеграция за жертви на домашно насилие – капацитет 30 места;

12. Домашен социален патронаж – капацитет 540 места;

13. Обществена трапезария – капацитет 65 места;

По ПМС 344/21.12.2018 г. Община Търговище продължава да предоставя и услугите:

- Личен асистент
- Социален асистент
- Домашен помощник

Община Търговище работи и по различни социални проекти:

- Проект „С грижа за теб“ – до 31.12.2020 г.

- Проект „Приеми ме 2015“ – до 31.12.2020 г.

- Проект „Осигуряване на топъл обяд - 2016” – до 31.12.2019 г.

Проект „Патронажна грижа в община Търговище“ до 01.10.2020 г.

Широка е структурата от звена и форми, насочени към оползотворяване на свободното време на младите хора.

През 2019 г. в ЦМДИ гр. Търговище (Младежкия дом) съществуват 8 постоянни творчески формации и клубове, които се посещават от над 500 деца и младежи. Провеждат се и тренинг-обучения. Центърът осъществява дейности и предлага услуги на младите хора от общината с цел удовлетворяване на техните потребности и интереси, осъществява активна художествено-творческа и концертна дейност, работи по национални програми и проекти. И през 2019 г. основните цели в работата на институцията са свързани с: развитие на таланта, творческите умения и културното изразяване на младите хора; насърчаване на активността и кариерното им развитие, повишаване на гражданската им активност; подобряване достъпа им до информация и качествени услуги; насърчаване на здравословен начин на живот и развитие на младежкото доброволчество.

През 2019 г. в ЦПЛР - ОДК Търговище се работи с близо 580 деца и ученици в общо 5 направления: спорт (баскетбол, спортна и художествена гимнастика, тенис на корт, кинезитерапия), наука, гражданско образование, изкуства и екология.

В Търговище има над 50 детски площадки за игра в междублокови пространства, които заедно с тези в детските градини поетапно се привеждат към европейските стандарти и изисквания за безопасност. През 2018 г. Община Търговище е инвестирала 233 000 лева в рехабилитация на детски площадки в детски ясли и градини и междублокови пространства.

На територията на община Търговище се развиват и практикуват над 19 вида спорт и те са следните: футбол, баскетбол, волейбол, свободна борба, вдигане на тежести, спортна стрелба, спортно ориентиране, спортна и художествена гимнастика, акробатика, тенис на корт, тенис на маса, бокс и кик-бокс, шахмат, карате „киокушинкай” и др. През 2019 г. 18 спортни клубове получават финансово подпомагане от Община Търговище в размер на 70 000 лв., като част от клубовете ползват безвъзмездно общински имоти и финансиране. Активно спортуващите деца в спортните обекти на община Търговище са над 600. За развитието на масовия и професионален спорт Търговище разполага със съхранена в добро състояние материална база - зали, стадиони и спортни площадки.

В Търговище съществува традиционна мрежа от културни институции, които са общински, държавни и частни. Те разполагат с добре оборудвана материална база. На територията на общината функционират Регионален исторически музей, Регионална библиотека „П. Стъпов”, Художествена галерия „Н. Маринов” и 38 читалища и

читалищни библиотеки. В Търговище работят творчески сдружения на художници, архитекти, писатели, журналисти и научни работници. Община Търговище подкрепя всички инициативи на културните формации на нейна територия и съхранява и доразвива традициите на съпътстващата „Изложение - Търговище" културна панорама. Запазени през годините остават всички специфични за местния обществен живот национални и международни форми, като: международния фестивал на спектакли за деца „Вълшебната завеса", „Големият театър в малкия град" и др.

Туризъм

През 2019 г. Програмата за развитие на туризма на територията на община Търговище се прие с Решение № 11 от 28.02.2019 г. по Протокол № 47 на Общински съвет- Търговище. Програмата съдържа четири приоритета:

ПРИОРИТЕТ 1 „Развитие и утвърждаване на община Търговище като туристическа дестинация на националния и международния пазар".

По този приоритет през 2019 г. са изпълнени следните дейности:

Първа дейност: „Участия в туристически изложения и борси в страната, публикации в местни и национални издания".

Община Търговище и Регионален исторически музей взеха участие в Международното туристическо изложение „Ваканция и Спа експо- София" през месец февруари 2019 г. на националния щанд на България. С презентации и рекламни материали се представиха забележителностите и възможностите за развитие на туризма на община Търговище, осъществиха се връзки и контакти с туроператори от страната и чужбина.

Община Търговище участва в организирания от Варненската туристическа камара, Община Варна и Министерство на туризма „Дванадесети черноморски туристически форум Варна- 2019" през месец октомври на тема: "MICE туризмът: фестивали, инсентиви, конференции, изложения", в който взеха участие общини, посолства, висши училища, неправителствени организации и представители на туристическия бизнес от България. Община Търговище представи пред участниците рекламни материали за забележителностите на региона на специално изграден рекламен щанд. На форума се показаха добри положителни практики в организиране на фестивали, изложения и др. от страна на известни туристически дестинации, осъществиха се контакти и се обмениха рекламни материали с други общини.

От предвидените за тази дейност по Програмата 3 000 лв. от туристическия данък са изразходвани 120 лв. за двете участия.

Втора дейност: „Разработване, отпечатване и разпространение на рекламни материали":

По Програмата бяха заложени средства за разработване на дизайн и отпечатване на туристически пътеводител и карта на община Търговище с пълна туристическа информация за: туристическите обекти, хотели, ресторанти, туристически маршрути и др.

През 2019 г. след сключен договор между Община Търговище с фирма изпълнител, се осъществиха дейности по разработване, изпълнение и доставка на рекламни материали. Предвидени за тези дейности са 6000 лв., изразходвани са 5 385 лв за:

- Информационна брошура с описание на туристическите обекти на територията на общината;
- Туристическа карта на гр.Търговище с отбелязани на нея туристически обекти, атракциони, места за настаняване, обекти с обществено предназначение.

По Програмата бяха заложени средства за подпомагане издаването на Книга „50 год. Държавен Драматичен театър –Търговище и 20 год. Международен фестивал на спектакли за деца „Вълшебната завеса“, както и изработване на нова концепция за провеждане и развитие на Традиционния пролетен панаир.

От предвидените за тези дейности по Програмата средства в размер на 2 000 лв., са изразходвани по предназначение.

Третата дейност е: „Разработване на нови и съвместни туристически продукти и пакети, отразяващи туристическия ресурс на Търговище, Разград, Шумен, Русе, Варна с цел включването им в програмите на туроператори от страната и чужбина”.

По тази дейност през 2019 г. се извърши следното:

Осъществи се интернет-обмяна на информация с туроператори и туристически информационни центрове от Североизточна България: ТА „Адрина Тур“ - Шумен, ТА „Меджик Трип“- Велико Търново, ТА Атлас С – София, Туроператор –Варна; ТИЦ – Разград.

В резултат на това се повиши интереса към туристическите обекти на територията на общината, както от страна на туроператори, така и от посетители от други региони.

Организиран бе сити тур в Търговище с екскурзоводска беседа в кв. «Вароша» и местността «Парка» с посещение на античния град Мисионис на туристи от Казанлък през месец март 2019 г.

Местно туристическо сдружение- Търговище разработи различни туристически маршрути на територията на общината, които се предлагат на интересуващите се граждани и посетители от други градове.

Разработи се рекламен слайд за ТИЦ- Търговище, излъчван на видеостената на Община Търговище.

Създаде се и текущо се поддържа Фейсбук страница на ТИЦ- Търговище, където се публикува периодично информация за всички туристически забележителности – исторически и природни, за билките и защитените растителни видове. Разкри се и рубрика »Знаете ли че,» в която се публикуват интересни материали за различни области от ежедневието ни.

Разработиха се две презентации: „Зеленото богатство на Търговище“ по случай 22 април-Ден на Земята, както и „Емблематичните знакови места в Търговищкия край“ и се представиха пред ученици от училищата на Търговище.

Проведе се научно –популярна дискусия за „Билките – дар от природата“, като се презентира „Лекуват ли цветята – билки“ пред група ентусиасти "Пеем за удоволствие" от Търговище, които активно взеха участие в дискусията.

От предвидените за тази дейност по Програмата 1 100 лв., не са изразходвани средства.

Четвърта дейност е: „Организиране и провеждане на туристически инициативи, опознавателни турове, екскурзии, изложби и събития от културния календар на Търговище”.

Всички дейности от културния календар са изпълнени, като от предвидените за тази дейност по Програмата 170 000 лв., са изразходвани по предназначение, в това число, използвани за:

- Традиционен пролетен панаир и Изложение –Търговище: 23 908 лв.

- Ден на Търговище: 22 033 лв.

- Международен фестивал на спектакли за деца «Мис Вълшебната завеса»: 9 854 лв.

- «Международен турнир по спортно ориентиране «Вариант 5»: 2 492 лв.

- Фолклорни фестивали «Мисионис пее и танцува»: 2 000 лв. и

«Джумалийско надиграване»: 2 000 лв.

- Новогодишни и коледни празненства и украса: 42 800 лв.

Дейност: Провеждане на Сити тур с туроператори от страната, не се осъществи. От предвидените средства в размер на 1 500 лв., не са изразходвани.

ПРИОРИТЕТ 2 по Програмата за 2019 г. е: „Изграждане на нови и поддържане на съществуващите туристически ресурси в региона”.

По този приоритет през 2019 г. са изпълнени следните дейности:

Първата дейност е: „Археологически разкопки на средновековната крепост Мисионис“

През 2019 г. е извършено „Археологическо проучване на ранновизантийската и средновековна крепост Мисионис“ (юли-септември).
Средствата за тази дейност по Програмата: 35 000 лв. от бюджета на Община Търговище са изразходвани по предназначение. Освен тях тази дейност е финансирана с 10 000 лв. от дарител и 61 770 лв. от Министерство на културата.
Втората дейност е: „Рекламно- издателска, експозиционна, ремонтна дейност на Регионален исторически музей”.

Регионален исторически музей се включи в следните публикации :

- сп. Черга БГ, бр. 95/ 2019 г.

- Сп.Туризъм и отдих, бр. 1 – 2, 2019 г. Подготвен за Международно туристическо изложение „Ваканция и СПА' 2019"

- Сп.Изживей България, бр. 1, 2019 г.

- Пътен атлас „България", Домино, 2019

Средствата за тази дейност по Програмата: 6 000 лв. от бюджета на Община Търговище не са изразходвани, като за рекламно- издателска дейност на РИМ са използвани средства от собствения им бюджет.

Третата дейност е: Изготвяне на инвестиционен проект за реставрация и консервация на Захариевата къща

През 2019 г. тази дейност не се осъществи, като предвидените средства в размер на 5 000 лв. не са изразходвани.

Четвърта дейност: Изготвяне на инвестиционен проект за реставрация и консервация на Свещаровата къща

През 2019 г. тази дейност не се осъществи, като предвидените средства в размер на 5 000 лв. не са разходвани.

Пета дейност: Изграждане на тенис кортове на стадион „Неделчо Камов".

През 2019 г. тази дейност се реализира и средствата в размер на 77 000 лв. са изразходвани по предназначение.

Шеста дейност: Изграждане на писта за авиомоделизъм на Работническия стадион в гр. Търговище.

От предвидените по тази дейност 64 000 лв., не са изразходвани средства.Дейността ще се реализира през 2020 г.

Седма дейност: „Поддържане на съществуващите екопътеки в местността „Парка" и информационна инфраструктура"

Чрез провеждане на периодични екоакции с ученици от Скаутски отряд при Второ СУ „Н. Маринов" се поддържаха екопътеките в местността „Парка". По програмата няма заложени средства, а екоакциите се извършваха с доброволен труд.

Осма дейност: Реновиране на алеи в парк „Борово око"

През 2019 г. тази дейност се реализира и предвидените средства в размер на 35 000 лв. са изразходвани по предназначение.

Девета дейност: „Обновяване и поддържане на пейките, цветните алеи, кошчета за отпадъци и др. в зелените паркове на Търговище”

Осъществени са дейностите, заложени по програмата, като средства за озеленяване в размер на 23 000 лв. от бюджета на Община Търговище, са изразходвани по предназначение. Средствата за закупуване на кошчета за отпадъци, разположени по улици, тротоари, алеи и площади, заложени по програмата 3 000 са изразходвани по предназначение.

ПРИОРИТЕТ 3 „Повишаване на инвестициите в професионалното обучение в областта на туризма”.

Първа дейност: Проучване, популяризиране и внедряване на добри практики в областта на професионалното обучение в туризма

Състезание по професии в професионално направление „Туризъм и ХВТ“:

„Най- добър барман“, „Най- добър сервитьор“, „Най- добър готвач“, „Най- добър хлебар-сладкар“

Във Велико Търново на състезанието за Североизточна България в категория „Най-добър хлебар- сладкар“ за първи път печели златен медал ученик от Гимназията по туризъм и ХВТ „Алеко Константинов“- Търговище и е класиран за финалите на националните състезания в гр. Пловдив. Освен това високо постижение, в другите категории участниците вземат призови места и представянето им е много добро.

Втора дейност: Разработване и реализиране на проекти по международни и национални програми в сферата на туризма - По програма „Еразъм +”

Професионална гимназия по туризъм в партньорство с Търговско- промишлена палата са кандидатствала по програма „Еразъм“, но не са одобрени през 2019 г., като отново ще кандидатстват през 2020 г.

ПРИОРИТЕТ 4 „Провеждане и поддържане на ефективно информационно обслужване” През 2019 г. се изпълниха следните дейности:

Първа дейност: „Обновяване и поддържане сайта на ТИЦ: tic-targovishte.com.“

От заложените по програмата 500 лв., не са изразходвани средства.

По втората дейност: „Издръжка на Туристически информационен център” /в т.ч. хонорар за технически сътрудник в ТИЦ на граждански договор/.

От предвидените 8 000 лв. по Програмата за 2019 г. са изразходвани средства в размер на 4 948 лв. /За издръжка на ТИЦ: 3 748 лв. и 1 200 лв. по граждански договор/.

По Програмата за развитие на туризма през 2019 г. планираните средства от туристически данък и такси от категоризации са в размер на 21 100 лв.

За 2019 г. реално постъпилите приходи от туристически данък са в размер на 15 766 лв., а приходите от такси за категоризация на туристически обекти са в размер на 11 010 лв. или общо сумата е: 26 776 лв.

Изразходваните средства за дейности по програмата са в размер на 355 068 лв. / 343 000 лв. от Общинския бюджет и 12 068 лв. от туристически данък и такси за категоризация/.

През отчетната 2019 година продължава изпълнението на инфраструктурни проекти в община Търговище. Състоянието на инфраструктурите в региона се подобрява с финансови средства от Общинския бюджет, Републиканския бюджет, банкови заеми и привлечени по проекти ресурси от фондовете на ЕС. Работи се активно по ремонт и рехабилитация на улици, пътища и тротоари.

Община Търговище продължава да поддържа традиционните си международни контакти с побратимените градове Котбус - Германия, Търговище - Румъния, Смоленск - Русия, Санта Мария да Фейра - Португалия, Болград - Украйна.

Община Търговище притежава сертификати за качество на управлението и за околна среда.

ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПРЕЗ 2019 ПО ОТНОШЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЪРГОВИЩЕ 2014 – 2020

Обновена транспортна инфраструктура в град Търговище

35 обновени улици в град Търговище с обща дължина от 14,9 км. Това е близо ¼ от общата дължина на уличната мрежа в Търговище, която е 70 км. Вложените средства са в размер на 7 576 288 млн. лв., осигурени от общинския и републиканския бюджет, както и по линия на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.

Новата улица при „пробива Катрафилов“

През 2016 г. Община Търговище получи целева субсидия в размер на 1,5 млн. лв. от Министерския съвет за изграждане на новата улица при т.нар. „пробив Катрафилов“. Строителството на трасето, свързващо кварталите „Запад“ 1 и 2 с централната градска част започна през 2017 г., а през 2018 г. бе въведено в експлоатация. Проектът чакаше финансиране повече от 20 години.

Обновените по „Региони в растеж“ улици са: „Гладстон“, „Велико Търново“, ”Трети март” от бул. „Трайко Китанчев“ до връзката с околовръстния път; бул. ”Сюрен”. Въведено е в експлоатация ново кръгово кръстовище на бул. „Митрополит Андрей”. Изградени са и три паркинга в района на болницата.

През 2017 г. е извършен текущ ремонт на 3 км от републиканската пътна мрежа, преминаваща през града и включваща бул. ”Ал. Стамболийски”, бул. ”Митрополит Андрей”, ул. ”Паисий” и част от ул. ”Кюстенджа“.

През 2019 г. е изградена пешеходна светофарна уредба на ул. „Хаджи Димитър“ с целево дарение в размер на 7 000 лв.

Изградено временно кръстовище за кръгово движение на ул. „Ал. Стамболийски“ през 2018 г.

Изградени 8 автобусни спирки със съвременен дизайн на възлови места в града. Поставени са маршрутни разписания по част от спирките на градските автобусни превози.

Обновени улици в населените места в община Търговище

Обновени са основните улици в 17 населени места в общината. Те са с обща дължина от 8 км. Вложени са 830 000 лв. от общинския бюджет. Обновени бяха и централните площади в селата Кралево и Голямо Ново.

Обновени общински пътища

Рехабилитирани са общински пътища по следните направления:

Пролаз-Вардун/Вардун-Черковна;

Общински път от границата на общините Търговище и Омуртаг до с. Божурка;

Мировец-Буховци и Буйново-Твърдинци;

Рехабилитирани са участъци в 20 км отсечка Маково–Дралфа-Миладиновци, Кошничари–Росина, Руец–Овчарово, Буйново–Твърдинци и Осен–Надарево;

Разбойна – Стража – Черковна и Бряг – Съединение.

Тротоари

Изградените нови тротоари са на площ от близо 22 дка. Общата площ на тротоарите в града е 92 дка. Финансирането е осигурено от капиталовата програма на общината и по линия на „Региони в растеж“. Най-много тротоари са направени на:

- 4000 кв. м. са само през 2018 г. на ул. „Христо Ботев”, „Паисий” и „Ал. Стамболийски”.
- ул."Гладстон" и ул. "Велико Търново" – 2 928 кв.м;
- ул."3-ти март" от бул. "Трайко Китанчев" до връзката с околовръстния път - 2 950 кв.м;
- бул. "Сюрен" - 3 708 кв.м;
- Кръгово кръстовище на бул. „Митр. Андрей“ - 1 263 кв.м;
- Благоустрояване кв. „Запад“ 2 - 1 400 кв.м;
- ул. "Поп Сава Катрафилов" - 2 914 кв.м.

Осветление

През 2016 г. са монтирани над 1500 нови осветителни тела, в това число близо 700 в селата. Изградено е ново осветление в парк „Борово око", с цел осигуряване и на повече безопасност в този район. През 2018 г. е изградено ново улично осветление на ул. „Ангел Кънчев". Нови осветителни тела са монтирани на ул. „Росица", ул. „Родопи" и на кръгово кръстовище на „Ал. Стамболийски". През 2019 г. е поставено осветление на 13 пешеходни пътеки на натоварени улици и булеварди и в близост до детски и учебни заведения в Търговище.

Нормативна уредба

Одобрен е общият устройствен план на община Търговище.

През 2019 г. са приети промени в Наредбата за организацията и безопасност на движението, регламентиращи реда по преместването на неправилно паркирали и излезли от употреба превозни средства с репатриращ автомобил, тип „паяк".

Възложено е изготвяне на Генерален план за организацията на движението в Търговище.

Конкурентноспособна икономика и модерно селско стопанство

Ефективен контрол в работата на общинските дружества и предприятия. Общинското дружество "БКС" бе преобразувано в предприятие. Това предотврати криза със сметосъбирането и почистването. Намалиха се и разходите за поддръжка на хигиената.

Две общински мероприятия бяха преобразувани в предприятия. Това са ОП „Ученическо и столово хранене" и ОП «Обреди». Преобразуването бе с цел синхронизиране с действащото законодателство и подобряване на ефективността им.

Не бе допуснато закриване на общинския вестник „Знаме". Община Търговище предложи, а Общинският съвет отпусна на дружеството заем, в размер на 35 000 лв., и беше изготвена оздравителна програма, която се реализира успешно.

Оптимизиране на разходите за ремонти. Чрез възлагане на част от инфраструктурните ремонтни на общинските предприятия, разходите за труд спаднаха с 20-30%. Това отвори възможности средствата да бъдат пренасочени за обновяването на повече обекти в града и населените места.

Подкрепа за инвестиции. Приехме Наредба за насърчаване на инвестициите с общинско значение и реда за издаване на сертификати за инвестиционен клас В. Всеки предприемач, който създава трайни работни места, разширява дейността си или изгражда нова, получава ускорено административно обслужване.

Оказана логистична подкрепа за привличане на чуждестранни инвеститори, създаването на устойчиви работни места и разширяване на икономическите дейности в общината, на предприятие за пране и багрене на облекла. Инвестицията е в размер на 11 млн. лв.

Подкрепа и осигуряване на финансиране, чрез ОП „Добро управление", за областния информационен център с цел информиране и популяризиране на програмите за подкрепа

на предприемачеството, въвеждане на иновации, разширяване и модернизиране на предприятията.

Община Търговище е на 5 място от 265 общини всички по размер на бюджетното салдо спрямо общите постъпления за второто тримесечие на 2019 г. Бюджетното салдо е 29,87 %, а средното ниво за страната е 8,59%. Данните са на Министерството на финансите.

Образование vs. Бизнес. Инициирани и проведени срещи с представители на бизнеса, образованието и институции за по-ефективен диалог и взаимодействие за адаптиране на професионалното образование към реалните пазарни условия и нуждите на местната икономика от кадри.

Преобразувахме училището в Макариополско в обединено, с обучение от 1 до 10 клас, с цел въвеждане подготовка за професия. От тази учебна година в училището е въведена подготовка за професията „Работник в дървообработването" със специалност „Производство на тапицирани изделия". Учениците от специалността се обучават в местно предприятие за производство на мебели, с което училището започна сътрудничество. С това се гарантира по-добрата реализация на кадрите, както и бъдещото обезпечаване на нуждите на пазара на труда.

Ефективно управление на общинската собственост. Базисните цени за отдаване под наем на общинско имущество бяха променени през 2016 г. Бе въведена цена за отдаване на имоти, заети с храсти, за почистване и създаване на трайни насаждения. В резултат на това се увеличи делът на обработваемите земи на територията на общината. В същото време се осигуриха повече средства в бюджета на общината и даде подкрепа на сектора земеделие, който създава заетост и в малките населени места. През 2016 г. за първи път земеделските земи се отдават под аренда на търг с явно наддаване.

Приходите от наем на земя през 2016 г. са близо 612 хил. лв., което е два пъти повече спрямо 2014 г. През 2018 г. са 700 хил. лв., а в края на тази година очакваме размерът на постъпилите средства да се запази на същото ниво или да се покачи.

Стартирахме процедура за прехвърляне собствеността на ранновизантийския и средновековен град Мисионис от държавна в общинска. В резултат, Министерството на културата промени статута на Мисионис от местно в национално значение, което осигурява защита от най-висока степен на археологическия обект. Все още обаче се очаква решение на Междуведомствена комисия за прехвърляне на собствеността, което ще позволи кандидатстване по различни европейски програми и проекти и развитие на инфраструктурата около крепостта. През всяка от годините през мандата Община Търговище отпуска по 35 000 лв. за проучвания и разкопки на Мисионис.

Чисти и зелени населени места

„Региони в растеж". Изпълнена е по-голямата част от инвестиционната програма по процедура „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020" по Оперативна програма „Региони в растеж" (ОПРР). Заложени са 12 обекта

в 4 направления, за общо над 17,7 лв. Община Търговище беше сред първите, които подписа Споразумение с Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) за реализация на инвестиционната програма. Срокът за цялостното й изпълнение е 2021 г.

Обновихме 4 обекта от образователната инфраструктура за над 9 млн. Извършен е основен ремонт, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и оборудване на I ОУ ”Христо Ботев”, Детска градина №9 „Приказка”, Детска ясла №1 „Първи юни” и Детска градина №7 „Снежанка”.

Изпълнени и въведени в експлоатация са обектите от второто направление по линия на градската среда по ОП „Региони в растеж” за 5,3 млн. лв. Ремонтите обхванаха улиците: „Гладстон”, „Велико Търново”, „Трети март” (от „Трайко Китанчев” до околовръстното), бул.”Сюрен (от „Трайко Китанчев” до търговския комплекс), кръговото кръстовище на бул.”Митрополит Андрей”. Реновирани са двете улици около спортната зала.

Благоустроени са 35 дка. от кв.”Запад“ 2. Обновени са вътрешната улична мрежа и тротоарите, изградени са нови паркинги, спортно-игрови съоръжения, площадка за волейбол и баскетбол, маси за тенис и други.

Благоустрояване в населените места. Над 220 000 лв. от общинския бюджет са инвестирани в благоустровянето в малките населени места. По заявки на всеки кмет или наместник бяха отпускани средства за ремонти на зони за отдих, на спирки и сгради, детски площадки и други обществени площи.

Обновихме парк „Борово око“. Дейностите включват ремонт на алеи, полагане на нови настилки, изграждане на зелени пространства, монтиране на парково оборудване и обзавеждане, обезопасяване на пешеходни алеи от опасни дървесни видове и замяна с нови, подходящи за градска среда. Ремонтите бяха извършени от ОП „Флора” и обезпечени със средства от финансирането на предприятието.

Проектиране за благоустрояване на квартали. Проведена обществена поръчка и възложено изготвяне на технически инвестиционни проекти за благоустрояване на два квартала на територията на града. Това са квартал 8, между бул. „Митрополит Андрей“ от север, ул. „Скопие“ от запад, проектна улица от юг и общински поземлени имоти от изток. Теренът е с площ от 26 дка. Другият проект, който трябва да бъде изготвен, е за благоустрояване на част от квартал 95, между улиците „Братя Миладинови“ от север, „Дамян Груев“ от запад, „Средна гора“ от юг и частни поземлени имоти от изток. Тук проектът трябва да обхване площ от 9,6 дка. Целта е да бъдат оформени места за паркиране на леки автомобили, обслужващи алеи, тротоари и озеленяване. При необходимост, ще се предвиди реконструкция на съществуващите инженерни мрежи и съоръжения. Ще се проектира ново осветление, а в квартал 8 е заложено и проектиране на детска площадка.

ПУДООС. В 13 населени места в общината са изградени кътове за игри и отдих, със средства, отпуснати по линия на ПУДООС. Сумата е в размер на 150 000 лв., Това са

кметствата в Алваново, Руец, Здравец и Кръшно, Буховци, Дългач, Пайдушко, Стража, Съединение, Макариополско, Голямо Ново, Мировец, Надарево. Финансиране получиха и училището в село Подгорица, филиалите на ДГ №5 „Червената шапчица“ в село Драгановец и ДГ №9 „Приказка“ в село Подгорица, както и ДГ № 2 „8 март“ в Търговище.

Подновяване на растителните видове. Паралелно с обновяването на тротоарната мрежа, започнахме подмяна и на растителните видове с такива, подходящи за градската среда. 630 са новозасадените дървета на територията на град Търговище само за последните 2 години.

«Екообщина». През 2016 г. Община Търговище постигна резултат 36% от общинските отпадъци да се предават за оползотворяване, с което се намаляват депонираните количества. Това стана повод Общината да получи наградата „Екообщина 2016”, в конкурс, организиран от Посолството на Франция в България, в партньорство с министерствата на околната среда и на регионалното развитие. През 2017 г. и 2018 г. процентът на рециклирания отпадък се покачи до 40%, а в края на 2019 г. очакваме да достигне 50%.

Изградена и въведена в експлоатация площадка за компостиране на биоразградими отпадъци. Целта на съоръжението е намаляване количествата депонирани зелени и хранителни отпадъци, които съставляват 40% от всички генерирани на територията на общината.

Видеонаблюдение. Разширихме мрежата за вдеонаблюдение в Търговище. От 16 функциониращи камери през 2015 г., през тази година на територията на града работят 40 камери. Те са разположени на ключови места в Търговище, включително и на входни артерии. Мрежата е една от малкото в България със софтуер за разпознаване на номерата на автомобилите.

Санирани 15 жилищни сгради за общо 14,8 млн. лв., включени в Националната програма за мерки за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради.

Общинска програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета. През 2017 г. Община Търговище бе една от първите в страната, предприели разяснителна кампания за законовите изисквания за отглеждане на домашни любимци, поставянето на чип и кастрирането. В резултат, само през 2017 г. броят на регистрираните кучета в информационната система на БАБХ достигна 1957 броя. През 2016 г. те са 64. Към настоящия момент броят им е 3121. Внесените в Общината такси за притежаване на куче през цялата 2018 г. са общо 10 000 лв. Същата е сумата до септември 2019 г. За сравнение, през 2014 и 2015 г. е съответно 1639 и 1920 лв.

Кастрираните в общинския приют кучета през 2016 г. са 116. През 2017 г. са 262, през 2018 г. – 419, а през 2019 – 298 броя. Осиновените през 2016 г. са 15, през 2017 г. – 30, през 2018 – 32, а до септември 2019 – 19 броя.

Капацитетът на Общинския приют, стопанисван от ОП «СОД» е разширен от 50 места през 2016 г. на 140 места през 2019 г.

Всеотдайна грижа към гражданите

Нови детски и спортни площадки. 60 са обновените детски площадки в периода 2016-2019 година. Към септември 2019 г. са обновени всички площадки в детските заведения на територията на общината. Ремонтите са извършени със средства от общинския бюджет, по линия на ПУДООС и по «Региони в растеж».

Изградени са 4 нови мултифункционални спортни площадки – на ул. «Шейново», между ул. «Никола Симов» и «Васил Петлешков», в кв. «Запад» 2 и «Стадиончето».

Обновена морска база в Балчик. Извършен ремонт на два от корпусите на общинската база в Балчик, обновена е и детската площадка. Закупено е ново обзавеждане. Предстои работа по последния корпус на базата.

Стипендии за деца с изявени дарби. Осигурени са стипендии за 140 деца с изявени дарби на обща стойност 63 000 лв. Увеличен общ размер на средствата за стимулиране за 2019 г. на 20 000 лв. През 2016 г. сумата бе наполовина.

Летен отдих на преференциални цени. Продължи утвърдената добра практика за стимулирането на децата с изявени дарби и пенсионери чрез отдих в общинската база. Близо 900 деца и също толкова възрастни хора летуваха на преференциални цени в Балчик през последните 4 години. Базата е отворена и за всички граждани, които желаят да прекарат ваканцията си там.

Ин витро програма. Грижа и подкрепа за двойките с репродуктивни проблеми. 47 двойки са финансирани с до 2500 лв. за изследвания и съпътстващи процедури от общинския фонд „Ин витро” в Търговище за периода 2016-2019 г. Родените деца от създаването на фонда през 2012 г. до днес са 12.

Социални дейности

«Топъл обяд». В рамките на проекта 2800 лица от 50 населени места в общината получават топъл обяд всеки работен ден в седмицата. Проектът е до края на 2019 г.

„Домашен социален патронаж”. През всяка от последните 4 години подкрепа чрез него получават по 600 души от Търговище и 26 населени места в общината.

„Приеми ме”. В проекта за приемна грижа всяка година се включват средно по 50 семейства, в които се настаняват също толкова деца.

«Патронажна грижа». Осигуряване на здравни и социални услуги по домовете на 118 възрастни и хора със затруднение в самообслужването от октомври 2019 г.

Предоставяне на услугите «Личен ассистент», «Домашен помощник», «Социален ассистент» на близо 450 души от 2017 г. до 2019 г.

Социални жилища. Определен изпълнител за проектиране, изграждане, оборудване и обзавеждане на 18 социални жилища в кв. „Запад 3“, гр. Търговище по проект „Изграждане на съвременна жилищна среда за социално слаби семейства в община Търговище” по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020.

Възложено е изграждане на Център за лица с психични разстройства и Център за възрастни хора с невъзможност за самообслужване по Оперативна програма „Региони в растеж“ в село Съединение.

Осигурени над 600 работни места по различни национални програми и проекти: „Обучение и заетост на младите хора”; „Помощ при пенсиониране”; „Старт в кариерата”; Програма за хора с увреждания и други.

Ремонт ритуални зали и читалища. Ремонт на сградите на 12 читалища в селата за общо 132 000 лв. Ремонтирана е и ритуалната зала в село Копрец. За тази година е заложен ремонт на залата в Черковна. Извършен е ремонт и обновяване на ритуална зала в Търговище.

2016		2017		2018		2019	
Алваново	7 000	Давидово	10 000	Съединение	10 000	Голямо ново	10 000
Баячево	10 000	Дългач	10 000	Въбел	10 000	Голямо Соколово	10 000
Пресиян	25 000	Пробуда	10 000	Драганoвец	10 000	Лиляк	10 000
Общо: 132 000 лв.							

Ремонт на пенсионерски клубове. Ремонти на пенсионерските клубове на ул. „Паисий” и „Стефан Караджа” през 2018 г. През 2019 г. са заложени средства за клуб «Дръзновение» и «Никола Симов» в Търовище и този в кв. Въбел.

Спорт. Извършен цялостен ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на учебно-тренировъчния център за 850 000 лв. целеви средства от републиканския бюджет, отпуснати по искане на Община Търговище.

Пред приключване е изграждането на четирите тенис корта на стадион „Неделчо Камов”.

Обновена зоната за спорт и култура «Стадиончето». Разполага с комбинирано игрище за волейбол и тенис на корт и зона за баскетбол. Ремонтирана е откритата сцена.

Осигурено финансово подпомагане на спортните клубове в общ размер на 250 000 лв.

Осигурено финансиране за футболен клуб „Светкавица“ и детските формации на клуба – 368 000 лв.

Осигурени средства за провеждане на домакинските срещи на футболните клубове с аматьорски статут, участващи в областното първенство по футбол, организирано от БФС – по 300 лв. на домакинска среща.

Безвъзмездно предоставяне на спортните бази за дейността на клубовете. Общината поема и всички разходи за консумативи.

Култура. Обогатяване на културната програма в общината чрез нови форми: ученическия конкурс за фоторазказ „Търговище днЕС“, по повод българското председателство на Съвета на ЕС; инициативата сред първокласниците «Вече знам»; общоградско изпращане на абитуриенти; програма за коледния базар.

Съществено обогатяване на панаирната програма с разнообразие от жанрове и провеждане на Алея на занаятите, Фестивал „С дъх на хляб и мед“ и др.

За пръв път бяха организирани прояви по повод Деня на Съединението и годишнините от рождението на Васил Левски.

Прожектиране на филм на общинската видеостена на пл. „Свобода“, като част от програмата за Деня на Съединението през 2018 г.

Химн на Търговище. Утвърден химн на община Търговище след конкурс и допитване до обществеността, със съдействието на Обществения консултативен съвет и Съвета по култура към кмета на община Търговище.

Осигуряване на финансова издръжка и подкрепа за културни институции и състави. За Духовия оркестър и ансамбъл „Мизия” от местните приходи се насочват годишно над 600 000 лв.

Компетентна и отговорна администрация

Дигитализация. Улеснено издаване на удостоверения за наследници, идентичност на имена и други, след дигитализация на над 200 стари семейни регистри от 51 села и града. В архивните документи се съдържат данни за членовете на домакинствата за периода след 1920г.

Съкращаване сроковете за издаване на документи. След промени в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите, част от удостоверенията от отдел ГРАО се издават веднага, а не в 5-дневен, 3-дневен или 8-часов срок, както досега. Това се отнася за удостоверенията за: семейно положение, съпруг/а и деца; родствени връзки; родените от майката деца; удостоверения за правно ограничение; за идентичност на лице с различни имена; за вписване в регистъра на населението; за постоянен и настоящ адрес и удостоверения за промени на постоянен и настоящ адрес. Цената за изброените услуги е 5 лв. До момента тя е определяна спрямо бързината на изпълнение и е била 3, 6 или 9 лв.

Внедрена система за електронен обмен на документи между държавните администрации.

Внедрена система за електронно връчване (е-Връчване), която позволява изпращане и/или получаване и съхраняване на електронни документи за/от публични органи, физически и юридически лица.

Предстои внедряване на електронни административни услуги.

Онлайн проверка на задълженията. Чрез сайта на Община Търговище всеки може да провери размера на задълженията си към общинския бюджет.

Електронен калкулатор за данък МПС. Чрез калкулатура на сайта на Общината всеки може да изчисли размера на дължимия данък за притежаване на моторно превозно средство.

Free Call. Безплатна услуга за гражданите за улесняване и подобряване достъпа до обслужване. Чрез нея всеки може да разговаря безплатно с посочените телефони за контакт в сайта на Общината и да изпрати своя сигнал или предложение чрез интернет.

Видеостена. Монтирана външна видеостена със средства от дарение в размер на 30 000 лв., на която се излъчва информация за предстоящи културни събития, образователни клипове на разнообразна тематика и др.

Подобрена събираемост на просрочия. В резултат, в общинския бюджет са постъпили още над 1,35 млн. лв. от стари задължения.

Етикет за иновации и добро управление на местно ниво. Етикетът е присъден съгласно 12-те принципа на доброто демократично управление, разпространени от Съвета на Европа. Етикетът е сертификат за цялостно качество на управлението в Общината и се оценява по единни критерии и процедури, разработени от Съвета на Европа за всички страни в Европа.

Внедряване на обща рамка за самооценка CAF. Основната цел на системата е повишаване качеството на административните услуги в общината, подобряване на взаимодействието със заинтересованите страни - граждани, фирми и организации, НПО и други, както и повишаване мотивацията на служителите за работа в нея.

Прозрачност. През 2019 г. Община Търговище е класирана на 1 позиция в рейтинга за прозрачност на Програма Достъп до Информация сред всички 265 общини в България. В проучването за 2018 г. заемахме 6 позиция.

Осигуряване на непрекъсната и актуална информация за работата на администрацията, предложенията за промяна в местни нормативи и запознаване с текущото изпълнение на управленската програма.

Провеждане на обществени допитвания и проучвания по значими теми от обществен интерес.

Взаимодействие с неправителствения сектор, териториалните структури на държавните институции и представителите на бизнеса.

Активно присъствие в социалните мрежи. Освен популяризиране работата на Общината, така получаваме и сигнали за нередности, както и обратна връзка за дейността си от страна на гражданите.

Wifi4EU. Осигурен безплатен безжичен интернет на различни точки в града по програма на ЕК. Поставени са общо 10 рутера около езерото и в парка „Борово око“, в района на болницата, в района на храм „Св. Йоан Рилски“ и пазара.

Система за измерване качеството на въздуха. Поставени две станции за измерване качеството на въздуха. Едната е в центъра на Търговище, а другата в кв. Въбел. В реално време те отчитат нивото на фини прахови частици, температура, влажност и други параметри.

„Умна община“. Изградена онлайн платформа за „умна община“, която дава информация за случващото се в града в реално време. Станциите за измерване на въздуха са свързани към нея. Платформата показва и най-актуалните новини от сайта на Общината. Позволява постоянно надграждане и добавяне на нови функции – информация за трафика, свободни места за паркиране, културен календар и др.

„Умни камери“. Общината разполага и с т.нар „умни камери“, със специален софтуер за разпознаване на номерата на автомобилите.

Висока ефективност. Община Търговище е сред администрациите с най-малък брой общински служители спрямо броя на населението, показва анализ на Министерството на финансите. През 2019 г. на един служител в местната администрация се пада да обслужва 420 души. Средното равнище за страната е 277 души, обслужвани от един служител.

Бюджет на Община Търговище

Общината е приключила 2019 година с бюджет от 50 936 601 лв. в сравнение с 2018 г., когато той е бил 43 410 179 лв. Приходите за 2019 г. са 50 936 601 лв. Субсидиите, трансфер от ЦБ за 2019 г., са в размер на **40 001 339** лв., което е повишение с 29.25 % спрямо 2018 г., когато тя е била **30 948 531** лв.

Постъпленията от данъци за отчетния период са **5 597 924** лв., което е 42,02 % от общия размер на собствените приходи. В сравнение с 2018 година е налице увеличение от 1 471 936 лв., или с 35.67% повече. Най-висок е делът на приходите от имуществени данъци – 5 486 178 лв.

Неданъчните приходи представляват 57,98% от общия размер на собствените приходи, като за отчетния период са постъпили **7 724 959** лв. Наблюдава се намаление от 4,82% спрямо 2018 година.

С най-голям относителен дял в неданъчните приходи са приходите от общински такси – 5 456 614 лв.

Приходите и доходите от собственост са от съществено значение и към 31.12.2019 г. са в размер 1 533 129 лв., което е почти 19,85% от неданъчните приходи.

Приходите от продажба на общинско имущество са намалили спрямо 2019 г. със 63 927 лв., като в края на 2019 г. са 190 834 лв.

Отчет на бюджета за периода 2018 - 2019 г.

	2018	2019
Приходи	**В лева**	**В лева**
Собствени приходи	**12 223 010**	**13 322 883**
Данъчни, в т. ч.	**4 125 988**	**5 597 924**
в/у доходи на физ. лица	87 657	110 304
Имущ. данъци	4 036 779	5 486 178
Други данъци	1 552	1 442
Неданъчни, в т. ч.	**8 097 022**	**7 724 959**
от собственост	1 478 059	1 533 129
общински такси	5 252 011	5 456 614
глоби и санкции	486 056	421 631
др.нед. приходи	382 766	368 249
внесени ДДС и др.данъци	-234 259	-314 143
от продажби	254 761	190 834
приходи от концесии	401 534	11 127
дарение	76 094	57 518
Субсидии(трансфери) от Цент.бюджет	**30 948 531**	**40 001 339**
трансфери	**594 171**	**589 772**
временни безлихвени заеми	**- 1 754 257**	**1 209 452**
Предоставена временна финансова помощ	**4 000**	**1500**
Заеми от банки	**1 212 962**	**-1 743 116**
временно съхр.на средства и друго финансиране	**-641 213**	**970 471**
Депозити и средства по сметки(§ 9500)	**822 975**	**-3 415 700**
Всичко приходи	**43 410 179**	**50 936 601**
Дефицит/излишък/	***-1 398 724***	***-4 186 845***
Разходи		
Здравеопазване	1 778 637	2 043 655
Образование	20 868 197	24 208 049
Соц.подпомагане	3 644 898	4 139 794
Жил. строителство	6 442 785	7 859 240
Общ.администрация	3 609 719	4 580 890
Отбрана и сигурност	147 033	183 263
Почивно дело, култура	2 995 970	3 223 637
Физк. и спорт	801 107	420 623
Иконом.дейности	3 052 403	4 207 780
Разходи за лихви	69 430	69 670
Всичко разходи	**43 410 179**	**50 936 601**

Източник: Община Търговище.

През отчетния период в структурата на разходите на Общинския бюджет по функции, най-голям относителен дял заемат разходите на функция “Образование”, следвано от „Жилищно строителство“, „Общинска администрация“, "Икономически дейности“, “Социално подпомагане”, и т. н., като при тях се отчита увеличение на разходите в сравнение с 2018 г. През отчетният период намаляване на разходите се наблюдава във функция „Физкултура и спорт“.

През отчетния период по функции най-голям дял заемат делегираните от държавата дейности.

Структура на разходите по Параграфи

Наименование на разходите	Бюджет 2018г.	Бюджет 2019г.
1. Заплати	20 817 579	24 023 026
2. Други плащания	1 832 456	2 750 921
3. Осигуровки	4 687 219	5 529 157
6. Медикаменти	32 759	34 319
7. Облекло	140 076	171 389
8. Командировки	112 826	102 125
9. Материали,горива, енергия	3 883 638	3 956 815
10. Външни услуги	3 565 985	4 310 088
11. Текущ ремонт	437 023	392 015
12. Други разходи	209 641	303 163
13. Стипендии	119 097	122 617
14. Обещетения и помощи за домакинства соц.гр.-ОЗг.	539 220	598 082
15. Разходи за членски внос		48 723
16. Храна	1 274 181	1 332 660
17. Субсидии	1 063 588	1 358 075
18. Капиталови разходи	3 777 578	4 978 163
19. Учебни разходи	273 520	239 036
20. Платени данъци	506 225	535 941
21. Разх. застраховки	68 138	80 616
22. Разходи за лихви	69 430	69 670
ОБЩО:	**43 410 179**	**50 936 601**

Източник: НСИ.

Изпълнение на приходите:

Вид приход	План по Бюджета за 2019 г.	Изпълнение в лв.	Изпълнение в %
Окончателен годишен патентен данък	100 500	110 304	109,76
Данък в/у таксиметровите превози	0	42 375	0,00
Данък в/у недвижимите имоти	1 550 000	1 667 156	107,56
Данък в/у превозните средства	2 213 000	2 393 215	108,14
Данък при придобиване на имущество	1 090 000	1 410 041	129,36
Туристически данък	12 100	15 766	130,30
Други данъци /Пътен данък/	0	1 442	0,00
Такса битови отпадъци	3 645 842	4 119 522	112,99
Такса за администр. услуги	125 000	276 879	221,50
Такса за притежаване на куче	10 000	13 538	135,38
Глоби, санкции, неустойки	75 000	101 448	135,26
Наказателни лихви за данъци	240 000	320 183	133,41
ОБЩО:	**9 061 442**	**10 471 869**	**115,57**

Капиталова програма 2019 г.

	Наименование	**План**	**Отчет**	
1	**2**	**3**	**4**	5
Функция 01: Общи държавни служби		18000	14118	
1	Ремонт архив на дирекция "УТ" в сградата на Община Търговище	13000	9125	изпълнено
2	Ремонт покрив ритуална зала в с. Черковна	5000	4993	изпълнено
Функция 03: Образование		**2960974**	**2929553**	
3	Подмяна дограма на ЦМДИ гр. Търговище	28000	27981	изпълнено
4	Ремонт сграда на ДГ 3 гр. Търговище	10000	10000	изпълнено
5	Ремонт ДГ с. Руец с филиали	15000	15000	изпълнено
6	Ремонт сграда на ОУ Христо Ботев с. Вардун	15000	15000	изпълнено
7	Ремонт сграда на II ОУ "Никола Йонков Вапцаров" гр. Търговище	20000	6300	Изпълнено частично
8	Подмяна дограма на III ОУ "П. Р. Славейков" гр. Търговище	30000	29998	изпълнено
9	Проект „Обновяване и модернизиране на общинската образователна инфраструктура“ по ОПРР 2014-2020	2830974	2825274	изпълнено
10	Рехабилитация на детски площадки в детските градини на територията на община Търговище	12000	0	За 2020
Функция 04: Здравеопазване		**86000**	**47037**	

11	Ремонт сграда на ДЯ 2 гр. Търговище	25000	3207	Изпълнено частично
12	Рехабилитация на детски площадки ДЯ 2 в гр. Търговище	45000	43830	изпълнено
13	Ремонт сграда на ДЯ 5 гр. Търговище	16000	0	Възникнал проблем
Функция 05: Социално осигуряване, подпомагане и грижи		**31717**	**14834**	
14	Ремонт пенсионерски клуб "Дръзновение" гр. Търговище	10500	10337	изпълнено
15	Ремонт пенсионерски клуб "Никола Симов" гр. Търговище	4500	4497	изпълнено
16	Ремонт сервизно помещение на съюза на инвалидите в гр. Търговище	6717	0	За 2020
17	Ремонт пенсионерски клуб в кв. Въбел	10000	0	За 2020
Функция 06: Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда		**4725146**	**2641943**	
18	Рехабилитация на детски площадки в междублоковите пространства в гр. Търговище	65000	64923	изпълнено
19	Рехабилитация на улично осветление в гр. Търговище	274800	274786	изпълнено
20	Изграждане на улично осветление на територията на община Търговище	25000	24502	изпълнено
21	Благоустрояване на част от кв. 173 в гр. Търговище	30000	29900	изпълнено
22	Реновиране на алеи в парк "Борово око"	35000	35000	изпълнено
23	Ремонт на ул. Драва гр. Търговище	36000	35998	изпълнено
24	Ремонт на ул. Възраждане гр. Търговище	35000	34999	изпълнено
25	Ремонт на ул. Пирин планина в с. Съединение	50000	49998	изпълнено
26	Ремонт на ул.Баба Тонка в кв. Въбел	50000	49999	изпълнено
	Ремонтно-възстановителни дейности по уличното платно на бул." М.Андрей"в участъка между ОТ 51 и ОТ 13 по плана на гр. Търговище вкл.проектиране,авторски и строителен надзор	270000	267000	изпълнено
27	Ремонт тротоари на бул. „Александър Стамболийски” в гр. Търговище	54168	25823	изпълнено
28	Ремонт тротоари на ул. „Христо Ботев” в гр. Търговище	50000	10209	В процес на изпълнение
29	Ремонт тротоари на ул. „Паисий” в гр. Търговище	33178	30000	изпълнено
30	Ремонт тротоари на ул. „П. Р. Славейков” в гр. Търговище	25000	13696	В процес на изпълнение
31	Ремонт тротоари пред паметник Никола Симов-Куруто	20000	19337	изпълнено
	Основен Ремонт на общински път с дължина 4,350км.свързващ път II-49 и производствена площадка на "Тракия глас"ЕАД-ПМС 255/10.10.2019	2000000	1655673	изпълнено

	ПМС №348/18.12.2019-Ремонт и рехабилитация на пътна мрежа на територията на община Т-ще	1642000		В процес
32	Ремонт тротоари на ул.Стефан Куцаров в гр. Търговище	30000	20100	Изпълнено
Функция 07: Почивно дело, култура, религиозни дейности		**216203**	**112095**	
33	Ремонт сграда на Ансамбъл “Мизия”	9203	0	
34	Ремонт на почивна база Балчик	60000	60000	изпълнено
35	Подмяна дограма на административна сграда на ОП "Обреди" гр. Търговище	7000	5246	Изпълнено частично
36	Разширение на Гробищен парк гр. Търговище, авторски и строителен надзор	140000	46849	Изпълнено частично
Функция 08: Икономически дейности и услуги		**1140616**	**770997**	
37	Рехабилитация на общински Път -TGV 1053 /I-4 Омуртаг-Търговище/-Граница общ./Омуртаг-Търговище/- Божурка-Пайдушко/ TGV -1017/ от км. 0+000 до км. 1+900 до граница	430500	430499	изпълнено
38	Рехабилитация на общински Път -TGV -2163 /III-4008, Пролаз - Вардун/Вардун-Черковна/TGV-1164/от км. 0+000 до км. 1+300	332116	332112	изпълнено
	ПМС №348/18.12.2019-Ремонт и рехабилитация на пътна мрежа на територията на община Т-ще	358000		В процес
39	Ремонт енергогасител на язовир Лиляк	15000	6990	Изпълнено частично
40	Ремонт енергогасител на язовир Пресиян	5000	1396	Изпълнено частично
Параграф 5200: Придобиване на дълготрайни материални активи		**1549208**	**739227**	
Функция 01: Общи държавни служби		**57795**	**34329**	
5201 придобиване на компютри и хардуер		**5000**	**4329**	
41	Закупуване на хардуер за общинска администрация	5000	4329	изпълнено
5203 придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения		30000	30000	
	Доставка и монтаж на чугунен котел 650 KW за отопление на сградата на община Търговище	30000	30000	изпълнено
5204 придобиване на транспортни средства		**22795**	**0**	
	Закупуване на автомобил за общинска администрация	22795	0	В процес на ЗОП
Функция 03: Образование		**25315**	**25315**	
5204 придобиване на транспортни средств		**25315**	**25315**	
42	Закупуване на автомобил за разнос на храна за ОП „Детско и ученическо хранене”	25315	25315	изпълнено
Функция 04: Здравеопазване		**28685**	**27304**	
5204 придобиване на транспортни средства		**24685**	**23305**	
43	Закупуване на автомобил за разнос на храна за ОМ "Здравеопазване"	24685	23305	изпълнено
5205 придобиване на стопански инвентар		4000	**3999**	

	Доставка и монтаж на електрическа печка с фурна за ДЯ №5 гр.Търговище	4000	3999	изпълнено
Функция 05: Социално осигуряване, подпомагане и грижи		**21300**	**21299**	
5203 придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения		**5300**	**5299**	
44	Закупуване на технологичен хладилник за социален патронаж в гр. Търговище	0	0	
45	Доставка и монтаж на оборудване за хладилна камера за социален патронаж в гр. Търговище	5300	5299	изпълнено
5204 придобиване на транспортни средства		**16000**	**16000**	
46	Закупуване на 2 бр. автомобили за социален патронаж в гр. Търговище	16000	16000	изпълнено
Функция 06: Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда		**1182229**	**485567**	
5203 придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения		**150689**	**100958**	
47	Изграждане на светофарна уредба бул. Трайко Китанчев и бул. Сюрен	65700	17970	Изпълнено частично
48	Изграждане на светофарна светодиодна уредба и таймери за обратно броене на ул. Хаджи Димитър в гр. Търговище	6 825	6825	изпълнено
49	Доставка и монтаж на система за видеонаблюдение в гр. Търговище	27000	26273	изпълнено
50	Изграждане на система за електронно наблюдение на метеорологичните промени	0	0	
51	Доставка и монтаж на водонагряващ котел 80 KW за оп ОП "Флора"	6240	5868	изпълнено
	Закупуване на контейнери за събиране на битови отпадъци за ОП на "БКС"	13464	13464	изпълнено
	Закупуване на контейнер за мултилифт за ОП БКС Т-ще- план сметка	9120	9120	изпълнено
	Закупуване на гребло за почистване на сняг за ОП БКС	20940	20040	изпълнено
52	Доставка и монтаж на водна помпа Q 100m3/h	1400	1398	изпълнено
5204 придобиване на транспортни средства		**1031540**	**384609**	
53	Закупуване на специализирана техника за поддържане и рекултивация на Регионалното депо - план сметка	475880	68132	Изпълнено частично
54	Закупуване на специализирани и многофункционални автомобили за събиране на битови отпадъци и зимно поддържане - план сметка	473360	309177	Изпълнено частично
55	Закупуване на специализирана техника - 1 брой товарен автомобил до 3.5 тона - план сметка	75000	0	В процес по ЗОП
56	Закупуване на трактор за косене със ширина на откоса до 100 см за ОП "Флора"	7300	7300	изпълнено

Функция 07: Почивно дело, култура, религиозни дейности		**194384**	**106384**	
5203 придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения		**11384**	**11384**	
57	Закупуване на пълно оборудване за хладилна камера за ОП "Обреди" гр. Търговище	11384	11384	изпълнено
5204 придобиване на транспортни средства		**42000**	**18000**	
58	Закупуване на микробус за Регионален исторически музей, Търговище	18000	18000	изпълнено
59	Закупуване на катафалка за ОП "Обреди" гр. Търговище	24000	0	В процес по ЗОП
5205 придобиване на стопански инвентар		0	0	
60	Почивна база Балчик - Обзавеждане	0	0	
5206 изграждане на инфраструктурни обекти		**141000**	**77000**	
61	Изграждане на писта за авиомоделизъм в гр. Търговище		0	
	Изграждане на площадка за игри на открито за авиомоделизъм в УПИ VI3089,3284 за спортен комплекс, ПИ73626.506.1 кв.9 гр. Търговище	64000		В процес на изпълнение
62	Изграждане на тенис кортове на стадион "Неделчо Камов" гр. Търговище, включително проектиране и надзор	77000	77000	изпълнено
Функция 08: Икономически дейности и услуги		**39500**	**39029**	
5205 придобиване на стопански инвентар		**3600**	**3288**	
	Закупуване на техническо оборудване и озвучаване - телевизор 75 инча, по Програма за стимулиране на дейностите и изяви на учениците,свързани със заниманията по интереси в община Търговище	**3600**	3288	изпълнено
5206 изграждане на инфраструктурни обекти		**35900**	**35741**	
	Изграждане на водовземно съоръжение за поддържане на нивото на езеро "Борово око" в гр.Търговище	35900	35741	изпълнено
Параграф 5300: Придобиване на нематериални дълготрайни активи		**176000**	**55235**	
Функция 01: Общи държавни служби		**15000**	**924**	
5301: Придобиване на програмни продукти и лицензи за програмни продукти		**5000**	**924**	
63	Закупуване на софтуер за общинска администрация	5000	924	Изпълнено частично
5309: Придобиване на други нематериални дълготрайни активи		**10000**	**0**	
64	Паспортизация на общински сгради	10000	0	В процес
Функция 03: Образование		**50000**	**15000**	
5309: Придобиване на други нематериални дълготрайни активи		**50000**	**15000**	

	Изготвяне на инвестиционен проект за основен ремонт и обновяване на ДГ "Пчелица" гр. Търговище, включително енергийно обследване	**20000**		За 2020 г
65	Изготвяне на инвестиционен проект на ДГ№5 "Червената шапчица" гр. Търговище	30000	15000	изпълнено
Функция 05: Социално осигуряване, подпомагане и грижи		**15000**	**11160**	
5309: Придобиване на други дълготрайни нематериални активи		**15000**	**11160**	
66	Изготвяне на инвестиционен проект за кандидатстване с проектно предложение „Изграждане на съвременна жилищна среда за социално слаби семейства в Община Търговище“ по ОПРР 2014-2020	15000	11160	изпълнено
Функция 06: Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда		**60000**	**28151**	
5309: Придобиване на други дълготрайни нематериални активи		60000	28151	
67	Проектиране , благоустрояване на част от кв. 95 УПИ I в гр. Търговище	20000	12600	изпълнено
68	Проектиране , благоустрояване на кв. 8 в гр. Търговище	30000	5551	изпълнено
69	Изготвяне на цифрови модели на регулационните планове на с. Надарево и с. Дралфа	10000	10000	изпълнено
Функция 07: Почивно дело, култура, религиозна дейност		36000	0	
5309: Придобиване на други дълготрайни нематериални активи		36000	0	
70	Изготвяне на инвестиционен проект за основен ремонт и обновяване на спортна зала "Дечко Стефанов" гр. Търговище, включително енергийно обследване	20000	0	За 2020
71	Изготвяне на инвестиционен проект за реставрация и консервация на Захариева къща	5000	0	За 2020
72	Изготвяне на инвестиционен проект за реставрация и консервация на Свещарова къща	5000	0	За 2020
73	Актуализиране на инвестиционен проект: „Преустройство на сграда - бивша земеделска банка в изложбени зали“ (за кандидатстване с проектно предложение по инвестиционен приоритет „Културна инфраструктура“ по ОПРР 2014-2020)	6000	0	За 2020

Проекти:

Бенефициент	Местонахождение	Наименование на проекта	Обща стойност	БФП

205268762 "Евро Р стандарт ДВГ" ООД	гр.Търговище	Цех за регенериране /основен ремонт/ на двигатели с вътрешно горене за автомобили.	248 000,00	198 400,00
127623859 "Прометей" ООД	гр.Търговище	Подобряване на производствения капацитет на фирма "Прометей" ООД	293 913,83	205 739,68
205390143 „Амбулатория за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ – Д-р Д. Желева“ ЕООД	гр.Търговище	Амбулатория по дерматология и венерология Д-р Д. Желева	233 826,00	187 060,80
204909172 „АПИС МЕЛИФЕРА БЪЛГАРИЯ ” ООД	гр.Търговище	Концепция и дейности за развитие на Организация на производителите " Апис Мелифера България" ООД.	255 571,63	255 571,63
205063323 „ОРГАНИК БИЙ ПРОДУКТС” ООД	гр.Търговище	Стратегия за развитие на организация на производителите на пчелни продукти "Органик Бий продуктс" ООД.	457 560,00	457 560,00
835009611 „Пътинженерингстрой – Т” ЕАД	гр.Търговище	"Подобряване условията на труд и насърчаване на мобилността на служителите в Пътинженерингстрой – Т ЕАД"	486 360,68	389 088,54
204520395 „ФЛАВИО“ ЕООД	с.Голямо Соколово	Отглеждане на трайни насаждения - череши	48 895,00	48 895,00
127001597 АВТОМАГИСТРАЛИ - ЧЕРНО МОРЕ АД	с.Кралево (общ.Търговище)	Повишаване на енергийната ефективност в "Автомагистрали - Черно море" АД чрез закупуване на ново енергийно ефективно оборудване	4 866 200,00	2 433 100,00
107544361 АРТОН ООД	гр.Търговище	Подобряване на производствения капацитет и засилване на експортния потенциал на АРТОН ООД.	446 702,00	312 691,40

107544361 АРТОН ООД	гр.Търговище	Подобряване на производствения капацитет в АРТОН ООД	1 666 620,00	999 972,00
Атидже	с.Кралево (общ.Търговище)	Отглеждане на пчелни семейства и осъществяване на развитие посредством,собствена развъдна дейност и/или закупуване на пчелни семейства,отглеждани по биологичен метод.	48 895,00	48 895,00
200526365 АУТО РИПЕЪР - БМ ЕООД	гр.Търговище	Подобряване на уменията и приспособяване на заетите лица към пазара на труда в "АУТО РИПЕЪР - БМ" ЕООД	18 067,50	18 067,50
201570254 Б - ОМОРФИЯ ЕООД	гр.Търговище	"Ново социално предприятие - шанс за заетост, социална и професионална интеграция на уязвими групи в сферата на фитнеса".	65 526,79	65 526,79
205421980 БАУФОРМ АРХИТЕКТС	гр.Търговище	Умни архитектурни проекти в студио "БАУФОРМ АРХИТЕКТС"	249 700,00	199 760,00
202825850 Българиан Органик Фуудс ООД	гр.Търговище	Бизнес развитие на "Българиан органик фуудс" ООД като призната организация на производители в сектор мед и пчелни продукти	211 768,04	211 768,04
Виктор	с.Черковна (общ.Търговище)	млад фермер	48 895,00	48 895,00
201847252 ВИНС ИН ХОК ЕООД	гр.Шумен,с.Кралево (общ.Търговище)	Повишаване на енергийната и ресурсна ефективност на "Винс Ин Хок" ООД чрез закупуване на ново енергийно ефективно оборудване	538 950,00	384 845,00
125546517 ГАБРИЕЛА ЕООД	гр.Търговище	Повишаване на уменията, способността и посрещане на настъпващите динамични промени на пазара на труда на заетите лица в "ГАБРИЕЛА" ЕООД	33 797,50	33 797,50

Галя	с.Острец	"Отглеждане на трайни насаждения-сливи и осъществяване на развитие,посредством създаване на допълнителни нови насаждения от сливи отглеждани по биологичен метод.	48 895,00	48 895,00
125035736 ГЕРИЛ МОНТАЖ - АХМЕД ВЕЛИ КЕСИМ ЕТ	гр.Търговище	Надграждане на знанията и уменията на работещите в ЕТ "Герил монтаж-Ахмед Вели"	47 767,50	47 767,50

IV. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР 2014-2020

Мерки за наблюдение и механизми за събиране, обработване и анализ на данни в Общинския план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. с цел осигуряване на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмиране, управление и ресурсното осигуряване на местното развитие е заложено да се създаде система за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Предмет на системата за наблюдение и оценка:

- изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие, съгласно определени физически и финансови индикатори;
- организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление;
- предприетите мерки за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на плана за развитие.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР 2014-2020 съдържа следните елементи:

1) Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информация;
2) Индикатори за наблюдение и оценка:
   - индикатори за ресурси;
   - индикатори за продукта от заложените мерки и дейности;
   - индикатори за резултат;
   - индикатори за въздействие;
   - индикатори, измерващи глобалния ефект от ОПР.
2) Органи за наблюдение на ОПР, организация и методи на тяхната работа:

Орган за наблюдение на Общинския план за развитие на Община Търговище е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на ОПР, общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на Общинския план за развитие. Функциите на органа за наблюдение

на изпълнението на Общинския план развитие, съгласно чл. 81 от ППЗРР, включват:

1. осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за местно развитие;

2. координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;

3. осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;

4. обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на Общинския план за развитие;

5. осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на Регионалния план за развитие и на Общинския план за развитие;

6. разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;

7. определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местно ниво.

Съгласно Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане, кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност на Общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции. Главната цел на действията за прилагане на принципа за информация и публичност и на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за устойчиво развитие, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация. Мерките за популяризиране политиката на социално-икономическо, в частност регионално развитие на общината, и по-широката публичност на изпълняваните политики /програми, стратегии, проекти и дейности/ с обществено значим интерес ще се осигурят чрез:

- обновяване на панела за информация на официалния интернет сайт на община Търговище http://www.targovishte.bg/ и включване на информация за: всички стратегически документи в процес на подготовка за обсъждане и приемане, всички приети и действащи стратегически документи – стратегии, концепции, планове, програми; списъци с изпълнени проекти, проекти в процес на изпълнение, планирани проекти;

- повишаване на публичността по отношение отчетността на изпълнение на ОПР чрез публикуване на годишните доклади от изпълнението на ОПР, актуализациите му, междинна и последваща оценка; доклади за изпълнението на отделните стратегически

документи и извършени техни оценки;

- фокусиране вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса чрез извеждане на сайта на общината на отделен панел;
- засилване на сътрудничеството с местните, областни и регионални медии. Сайтът на общината се актуализира непрекъснато, тъй като той е основен източник за информация за развитието на общината и дейностите на общинската администрация, свързани с изпълнение и отчитане на стратегическите политики, както и документите, свързани с това изпълнение.

Отчетната 2019 е шестата година на действие на Общинския план за развитие на община Търговище за периода 2014-2020 г. Напредъкът в отделните сектори е очевиден от изложените факти и данни. Ползвайки данните за индикаторите за оценка на ОПР от предходния период, е видно, че в различни сектори и направления, се очертават трайни тенденции на изменение в положителна насока, свързани с подобряване на инфраструктурата, подобряване на предоставяните социални услуги и развитие на информационните и комуникационни технологии. Увеличен е делът на населението, ползващ подобрена инфраструктура, увеличен е броя на предоставяните социални услуги, в резултат на повишената квалификация на служителите от администрацията е съкратено времето за предоставяне на административни услуги на гражданите, подобрено е оборудването в училищата и са въведени съвременни методи на преподаване. В обобщение, може да бъде направен извод, че в голяма степен са постигнати планираните за 2018 г. цели.

През 2018 г. Общинският план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г. отбелязва много добър напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети. Част от проектите все още са в процес на реализация и реалния ефект от тях върху изпълнението на ОПР може да бъде измерен през следващите години. В настоящия годишен отчетен доклад са обхванати проектите на Община Търговище, училища, детски градини, културни институции, НПО и на частни фирми и инвеститори, за които има официална информация в националната база данни ИСУН2020. На етапа на оценка на изпълнението липсват данни за проектите и инвестициите на земеделски производители и юридически лица, финансирани със собствени средства и банкови заеми, така че вероятно постигнатият напредък в изпълнението на общинския план за развитие е още по-голям.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ОПР 2014-2020

Върху изпълнението на Общинския план за развитие оказват влияние пряко и непряко и някои от следните фактори:

- вътрешни фактори:

- Изменение на икономическите характеристики на общината, в частност поява на нови икономически субекти и прекратяване дейността на съществуващи;

- Подобряване на образователната инфраструктура;

- Запазване на отрицателните тенденции в демографските показатели.

• външни фактори:

- Промяна на критериите и стандартите за планиране и програмиране на регионалното развитие;

- Процедури по ЗОП и дълго продължаващи обжалвания;

- Оперативните програми за периода 2014-2020,

Мониторингът и оценката предполагат изследване на текущото изходно състояние и проследяване във времето на промените, до които довеждат прилагането на Общинския план или на съответния друг стратегически документ. По тази причина е важно да се обезпечат надеждни данни за изходното състояние на съответните индикатори, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди изпълнението на заложените проект, мярка и приоритет. Ако изходните данни не са налични, за измерител на промените във времето ще се използват целеви въпросници и анкетиране на експерти в съответната област и/или граждани на общината. Ако не може да се установи конкретна промяна чрез използването на въпросник, следва да се формулира измерител на текущото състояние, който да се използва при бъдещи справки. Мониторингът на общинските политики е предвидено да се реализира на две нива. Първото ниво се осъществява от общинската администрация и включва следене на графиците за изпълнение на програмата и спазването на сроковете, както и оценка на степента на постигане на целите, финансовите ресурси (планирани и изразходвани) и управлението. Второто ниво се осъществява от Общинския съвет, който приема решения по изпълнението на програмата или по възникнали проблеми.

Една от основните задачи на мониторинга по отношение на публичните политики е да следи за степента на постигане на заложените цели и ефективност по време на тяхното прилагане. Реализирането на Общинския план за развитие представлява етапен процес, при който всяка финансова година може да се разглежда като отделна фаза. Именно поради това, мониторингът завършва с годишни оценки и доклади, които да послужат на корективните действия във следваща фаза/година. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Всеки индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичност на събирането на информация, базова стойност за отчитане изменението, както и междинна и целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на Общинския план за развитие. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване принципа за партньорство трябва да участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, общинския съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и представителите на гражданското общество в общината

Организацията и методът за изпълнение на ОПР обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

Предмет на наблюдение на ОПР е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

С цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на Общинския план за развитие, екипът на Община Търговище извършва всички необходими предварителни проучвания, изследвания и анализи, за да обоснове проектите, с които да се кандидатства за финансиране. Анализира се средата и заинтересованите страни, дефинира проблемите и избира подходящи алтернативи за тяхното решаване. По този начин се предприемат конкретни действия и мерки за изпълнение на Общинския план за развитие и постигане на заложените в него цели. Внимателно се определят общата и конкретните цели, целевата група, ползите, дейностите и очакваните резултати, промените в средата и общината, устойчивостта на въздействието и мултиплицирането на всеки проект. При необходимост, някои от горепосочените дейности се възлагат на външни експерти. Провеждат се и срещи за информиране на заинтересованите страни, в зависимост от спецификата на проекта и изискванията на съответната Оперативна програма.

В зависимост от оперативната програма или схема за безвъзмездна помощ и от вида проект, както и неговата стойност, се разработват и други анализи, като: обхват на проекта и оценка на финансовата ефективност; времеви график; бюджет на проекта; анализ разходи- ползи; финансов и икономически анализи и анализ на чувствителността и риска; анализ на човешките ресурси; управление на комуникациите в проекта; анализ на публичните разходи; влияние върху околната среда.

Решенията за кандидатстване с проекти, в изпълнение на Общинския план за развитие се вземат от Общински съвет - Търговище по предложение на Кмета и Общинската администрация.

Ръководството на Община Търговище наблюдава процеса на изпълнение на отделните проекти и дейности, заложени в плана; координира работата на отделните институции; съдействат за изпълнението на приоритетите и дейностите, включително при търсене на източници за финансиране и при разработката на конкретни проекти и програми, анализират
изпълнението и изготвят предложения за корекции, предлагат изменения и допълнения, в съответствие с настъпилите промени, изготвят ежегодни доклади за извършените наблюдения и отчита напредъка в изпълнението на стратегическия документ пред Общинския съвет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г. отбелязва много добър напредък, в резултат на което община Търговище, общинският център — град Търговище става все по-уреден, чист и зелен. Администрацията полага усилия за подобряване на уличната мрежа, тротоари, междублокови пространства и общински пътища. Подобряват се условията в училищата и детските заведения. Предлага се широк спектър от висококачествени социални услуги и техния брой и обхват се увеличават. Поддържа се богат културен живот, наситен с много събития. Предлагат се все по-добри

условия за спорт, развлечения и отдих. Всичко това от една страна допринася за изпълнение на водещия стратегически документ - Общинският план за развитие, а от друга създава предпоставки за устойчиво развитие на общината.

Устойчивостта обхваща преди всичко икономическите дейности и екологичните аспекти в развитието на общината. Решаването на проблемите и предизвикателствата пред това развитие обаче следва да обхваща всички параметри, свързани не само е ефекта върху околната среда, но и със социалните, човешките и икономическите последици и взаимодействието между тях. То се определя като хоризонтален приоритет за реализацията на планираните мерки и конкретните проекти или схеми за подпомагане в рамките на Общинския план за развитие на община Търговище за 2014-2020 г. Очаква се 2020 г. да бъде преход към изготвяне на следващия Общинския план за развитие на община Търговище.

Съгласно Решение 8 по Протокол 6 от 31.03.2020 г. на Общински съвет Търговище